SPÓŁDZIELCA

ORGAN DLA SPÓŁDZIELNI W GENERALNYM GUBERNATORSTWIE

Prenumerata kwartalna zł 7.50 plus opłata za dostawę wzgl. za przesyłkę pocztową. Ukazuje się 10 i 25 każdego miesiąca. W wypadku wyższej siły czy innych wpływów wydawnictwo nie ma obowiązku dawać odszkodowania.

Warunki ogłoszeń: wiersz 1 mm wysoki i 21 mm szeroki 60 gr. Pismo podstawowe Nonpareille, szpalta tekstowa 1 mm wys. i 89 szerok. zł 4.80. Zniżone ceny ogłoszeń według Cennika Nr. 1. Adres: Wydaw. Rolnicze, Kraków Jul. Lea 5 a.

Nr 5 **25 grudnia 1941 r.** **Rok I**

Krzewienie idei spółdzielczej

Idea spółdzielcza, formy organizacyjne i metody gospodarcze spółdzielni u różnych pionierów spółdzielczości w rozmaity sposób się urzeczywistniały i to zależnie od warunków społeczno-gospodarczych, w jakich ta idea i forma organizacyjna musiała przebijać się przez życie, tworzyć wyłom w przyjętych zasadach gospodarowania i zyskiwać stopniowo zasłużone prawo obywatelstwa.

Na ziemie polskie zasady organizacji spółdzielczej przeszczepiły się przede wszystkim z terenów niemieckich. Stworzono więc u nas przy uwzględnieniu miejscowych warunków typy raiffeisenowskie, Schultzego z Delitsch, czy kierunku t. zw. darmsztadzkiego.

Dzisiejszy ustrój gospodarczy na ziemiach naszych, mimo przejściowych i trudnych warunków, wytworzonych przez wojnę, nie zdołał ani zdepopularyzować spółdzielczości, ani odebrać jej znaczenia. Mało tego: jeżeli prawdopodobnie po wojnie wiele cech gospodarki kapitalistycznej znajdzie się automatycznie w lamusie, to i wtedy spółdzielczość nie przestanie dalej spełniać roli korektora egoistycznych zapędów „przedsiębiorców“ i t. zw. „tytanów“ wytwórczości surowcowej i przemysłu.

Niewątpliwie nawet w obecnej dobie, kiedy instytucje i czynniki gospodarcze muszą z konieczności zrzec się empiryzmu na korzyść aktualnych potrzeb gospodarki wojennej, rozwój myśli gospodarczej nie drzemie, i z całą pewnością koniec obecnej wojny przyniesie za sobą zasadnicze zmiany w dziedzinie ekonomiki społecznej. Modyfikacja abstraktu zwanego prawem własności w kierunku uspołecznienia przedmiotu własności, reglamentacja konsumcji, przyczynią się do ujarzmienia prawa popytu i podaży, a zarazem i tych jednostek, które przywykły spekulować i bogacić się na sztucznych falach tego prawa.

W oczekiwaniu tych zmian gospodarczych nie sposób pominąć znaczenie czynnika moralnego w stosunkach gospodarczych, czynnika, który polega z jednej strony na docenianiu wspólnego, społecznego interesu ludności, związanej z danym terenem geograficzno-gospodarczym, a z drugiej strony na prostej uczciwości pojedynczego kontrahenta.

Te walory moralne tkwią w założeniu idei spółdzielczej, której dobroczynny wpływ na gospodarstwo społeczne uwidoczniał się w każdym ustroju ekonomicznym. Spółdzielczość ma dzięki swojej strukturze ideowej wszelkie dane po temu, aby stać się korektorem danego ustroju gospodarczego. Każdy z ustrojów dotychczas znanych pozostawiał na marginesie rozproszenia drobne kapitały i drobnych właścicieli, drobnych wytwórców i ludzi pracy, których spółdzielczość właśnie w okresie rozkwitu najpotężniejszego z dotychczasowych ustrojów gospodarczych, kapitalizmu, zdołała skupić i włączyć w normalny bieg machiny ekonomicznej.

Im totalniejszy jest ustrój, tym ogólniejsze musi być jego planowanie i zasięg. Tym jednak pewniejsze jest, że ustrój taki, siłą swego wirowania, wyrzuca poza nawias to, co ekonomicznie jest słabe. Na tych peryferiach struktury gospodarczej zawsze znajdzie się spółdzielnia, która skupi drobne okruchy w zwarty i ważki czynnik gospodarczy i włączy go z powrotem do machiny, na której szybko obracających się tarczach tylko to się utrzymać może, co ma i ciężar i spoistość, zdolną pokonać siłę odśrodkową struktury ekonomicznej.

W trwającym systemie gospodarki, której rygory dziś narzuca wszystkim narodom europejskim tocząca się wojna, spółdzielnie i ich centrale gospodarcze na naszym terenie, których struktura jest przeważnie rolniczo-wytwórcza, znalazły się na jednym z pierwszych planów sektora aprowizacji, t. zw. gospodarki wyżywienia. Miarą ważności osiągnięć spółdzielczych i przydatności organizacji spółdzielczej do najtrudniejszego bodaj z rodzajów gospodarki, gospodarki wojennej, na naszych terenach, jest fakt, że zorganizowane przez ruch spółdzielczy centrale handlowe i gospodarcze zostały prawie bez reszty włączone do Centralnego Urzędu Rolniczego, a więc do organizacji państwowej. Większym zaś spółdzielniom rolniczo-handlowym powierzono rolę głównych zbiornic produktów skontyngentowanych.

Na podstawie dwóch lat gospodarki wojennej stwierdzić można, że spółdzielczość nasza zdolna jest do spełnienia najbardziej zasadniczych zadań gospodarczych i że sieci jej oraz organizacyj naczelnych użyć można do trudnych i skomplikowanych zadań gospodarki aprowizacyjnej.

Wyniki te w pełni uzasadniają postulat dalszej rozbudowy i utrwalania aparatu spółdzielczego, jeżeli bowiem w trudnych warunkach zdają one egzamin wstępny w okresie wojny, to ileż wdzięczniejsze pole czeka spółdzielczość w warunkach normalnej gospodarki.

Pamiętać jednak należy, że wyniki, które dadzą się ocenić z punktu widzenia pewnego działu gospodarczego, nie są wszystkim, tak, jak nie suma obrotowa i cyfry świadczą o pożyteczności spółdzielni. Trwałą wartość instytucji spółdzielczej mierzy się tym, co ona uczyniła dla spólnoty członków, jakością pomocy i podniesieniem siły gospodarczej tych członków. Jeżeli wyżej stwierdziliśmy, że spółdzielczości przypada w udziale korektura ustroju gospodarczego i skupianie słabych jednostek ekonomicznych w organizację zdolną ostać się w wyścigu silnych, to jednak warunkiem udania się takiej korektury jest, aby każda z tych jednostek stała na wysokim poziomie moralnym. Na słabość ekonomiczną, na brak kapitału, na brak drogich i niedostępnych drobnemu rolnikowi czy rzemieślnikowi urządzeń i maszyn, na trudność otrzymania potrzebnego towaru w małej ilości, spółdzielnia znajdzie radę, ale braku uczciwości i solidności u pojedynczego członka nie wyrówna najlepsza organizacja.

Dlatego to wielcy krzewiciele idei spółdzielczej jako warunek rozwoju propagowanego ruchu stawiali wysoki poziom moralny, zrozumienie spólnoty i braterską wzajemną pomoc. Niektórzy z pionierów spółdzielczości nie wyobrażali sobie spółdzielni bez jakiejś nieledwie mistycznej więzi członków

Dorobek gospodarczy spółdzielczości upoważnia nas, a głęboki cel wychowawczy nakazuje nam krzewienie idei spółdzielczej, poznawanie elementów tej idei i praktycz-

nych zasad życia spółdzielczego. Krzewić ideę spółdzielczą znaczy nie tylko przynależeć do ruchu spółdzielczego i czerpać z korzyści gospodarczych, jakie ruch ten daje, ale znaczy to być świadomym również i celów społeczno-wychowawczych, jakie spółdzielnia ma do spełnienia względem poszczególnych członków. Rozwój gospodarczy, organizowania czynności handlowych, zbyt, zakup — to rzecz spółdzielni; wychowanie spółdzielcy, uczciwość i solidarność w tych czynnościach — to powinność poszczególnej jednostki — członka spółdzielni.

Poręka, gwarancja i inne zabezpieczenia

Centrala Związku Rewizyjnego Spółdzielni w Generalnym Gubernatorstwie opracowuje od dłuższego czasu, zasięgając opinii wszystkich Związków Okręgowych, nowy plan kont dla spółdzielni Rolniczo-Handlowych.

Do tego planu omówionego szerzej na naradzie kierowników działów rolniczo-handlowych Związków Okręgowych, odbytej w Centrali Związku w Krakowie w dniach 26 i 27 września br. przy współudziale kierownictwa i przedstawicieli Niemieckiej Służby Rewizyjnej, wyjdzie w najbliższym czasie specjalna instrukcja, która szczegółowo wyjaśni zasady konstrukcji i stosowania nowego planu kont.

O ile orientujemy się w będących w pełnym tempie pracach przygotowawczych około ustalenia instrukcji oraz ostatecznego ustalenia planu kont, będzie chodziło tu o możliwie dokładne i precyzyjne wyszczególnienie wszystkich możliwych rodzajów zaszłości i prawidłowe księgowanie ich w ramach poszczególnych kont. W tym celu Spółdzielnie oczekują od nazwy każdego konta takiej ścisłości terminologicznej, która by nie pozostawiała wątpliwości, jakie transakcje na tym koncie należy księgować.

Na symboliczne nazwy kont będzie składało się przeważnie oznaczenie rzeczy i praw. W tym wypadku wątpliwości w zasadzie nie będzie. Inaczej natomiast sprawa się przedstawia, kiedy w nazwie konta zawarte będzie pojęcie instytucji prawnej, co oznacza, że na danym koncie księgować się ma zaszłości, których treść wypełnia dana instytucja prawna.

Tak np. w klasie I projektowanego planu kont, w klasie „Kont finansowych" mamy konto główne 19 „warunkowe wierzytelności i zobowiązania" wraz z następującymi subkontami:

190 wierzytelności z tytułu poręki.
191 zobowiązania z tytułu poręki.
192 wierzytelności z tytułu poręki wekslowej.
193 zobowiązania z tytułu poręki wekslowej.
194 wierzytelności z tytułu gwarancji.
195 zobowiązania z tytułu gwarancji.

Pojęcia „poręczenia" i „gwarancji" w języku potocznym często bywają stosowane niedokładnie, co w konsekwencji odbić się może w rachunkowości danej spółdzielni niedokładnym księgowaniem na wyżej wyszczególnionych kontach. Nie mamy tu narazie zamiaru podawać kazuistycznego przeglądu transakcji ze wskazaniem, na jakim koncie księgować by je należało. Chodzi raczej o charakterystykę samych pojęć prawnych i cechy odróżniające danych instytucji. Czynimy to w tej nadziei, że dokładne uświadomienie sobie istoty gwarancji, poręki i innych instytucyj zabezpieczających ułatwi decyzję księgowego w praktycznych fachowych rozstrzygnięciach i dopomoże do właściwego sklasyfikowania danej zaszłości.

Ze względu na walor prawny gwarancji jako samoistnego, nie akcesoryjnego, zobowiązania, zajmiemy się nią najpierw, a po tym poręką i innymi instytucjami.

Gwarancja

W nomenklaturze Kodeksu Zobowiązań nazwa „gwarancja" jako instytucja prawna nie ma zastosowania. Judyktura przyjmuje jednak potoczną nazwę gwarancji w odniesieniu do przepisów artykułu 91 Kodeksu Zobowiązań, który brzmi następująco:

„Kto przyrzekł, że osoba trzecia zobowiąże się lub spełni świadczenie, obowiązany jest do odszkodowania drugiej stronie, jeżeli osoba trzecia odmawia zaciągnięcia zobowiązania lub nie spełnia przyrzeczonego świadczenia; może jednak zwolnić się od obowiązku odszkodowania przez spełnienie przyrzeczonego świadczenia, jeżeli to jest możliwe bez szkody dla wierzyciela."

Przyrzekającego z powyższego artykułu Kodeksu Zobowiązań nazwiemy gwarantującym względnie gwarantem. Gwarant nie może być w żadnym razie pełnomocnikiem albo mocodawcą osoby objętej gwarancją (osoby trzeciej).

Jeżeli stosunek prawny ustanowiony artykułem 91 Kodeksu Zobowiązań nazwiemy gwarancją, to gwarancja będzie polegać na przyrzeczeniu:

1) że trzecia osoba zaciągnie zobowiązanie, a więc zawrze umowę względnie sporządzi jednostronny akt prawny. Może tu nie wchodzić w grę moment, czy osoba trzecia wykona umowę lub wynikające dla niej z jednostronnego aktu prawnego zobowiązanie.

2) że osoba trzecia spełni świadczenie, do którego się zobowiązała, albo do którego ma się zobowiązać w przyszłości. Tu wchodzi już w grę odpowiedzialność gwaranta za wynik.

Gwarantujący może przyrzec albo pierwszą, albo drugą, albo też obie czynności osoby trzeciej równocześnie. Zasada wolności umów, przyjęta przez Kodeks Zobowiązań, pozostawia dokładne ustalenie rozpiętości i treści przyrzeczenia gwarancyjnego sędziemu, którego wiążą artykuły 107—108 K Z. Jakież skutki wynikają z umowy gwarancyjnej?

Jeżeli gwarant przyrzecze, że osoba trzecia zobowiąże się aktem obligatoryjnym (wypadek 1), to oczywiście trudno jest z góry przewidzieć, jaką szkodę poniesie wierzyciel na wypadek, gdy ta trzecia osoba odmówi zawarcia umowy względnie zaciągnięcia zobowiązania jednostronnego. Odpowiedzialność gwaranta może objąć nie tyle wartość samego przedmiotu umowy, która do skutku nie doszła, lecz raczej wszelkie zyski, któreby wierzyciel miał, gdyby umowa lub akt jednostronny został sporządzony.

Podobna jest odpowiedzialność zasadnicza gwaranta w wypadku 2), a więc za wynik zobowiązania się osoby trzeciej; podczas gdy w wypadku 1) odpowiedzialność obejmuje całkowitą szkodę poniesioną przez wierzyciela, tu wystarczy, jeżeli gwarant spełni sam świadczenie, kóre miała spełnić osoba trzecia. Zarówno w pierwszym jak i w drugim wypadku istnieje dla gwaranta możliwość zrzucenia z siebie odpowiedzialności przez spełnienie przyrzeczonego świadczenia, jednak o tyle tylko, o ile „jest to możliwe bez szkody dla wierzyciela".

Z powyższych rozważań wynika, że gwarancja za zobowiązanie się lub za wykonanie świadczenia przez osobę trzecią jest aktem obligatoryjnym odrębnym, niezależnym od obowiązku tej osoby trzeciej. Gwarancja bowiem obejmuje odpowiedzialność nie za sam substrat zobowiązania, lecz za szkodę powstałą z powodu niespełnienia zobowiązania. Krótko mówiąc, skutkiem gwarancji jest z reguły odszkodowanie. Tu leży zasadnicza różnica pomiędzy gwarancją a poręczeniem, którego skutkiem jest wykonanie tego zobowiązania, jakie miał wykonać lecz nie wykonał dłużnik (główny).

Poręczenie

Instytucja poręczenia uregulowana jest w art. 625 do 643 Kodeksu Zobowiązań.

Dla celów, które zakreślono na wstępie, a więc dla usunięcia wątpliwości, jakie zaszłości należy księgować na koncie „zobowiązania z tytułu poręki" lub „wierzytelności z tytułu poręki", wystarczy, jeżeli omówimy istotne cechy poręczenia i damy przegląd znamion odróżniających poręczenie od gwarancji oraz innych instytucji zabezpieczających.

Według art. 625 Kodeksu Zobowiązań:

„Przez umowę poręczenia poręczyciel zobowiązuje się względem wierzyciela do wykonania zobowiązania dłużnika w przypadku, gdyby dłużnik zobowiązania nie wykonał."

Istotne cechy umowy poręczenia są następujące:

1) Poręczenie jest zobowiązaniem, które może być wprawdzie zaciągnięte, bez wiedzy i zgody dłużnika, umową pomiędzy poręczycielem a wierzycielem, które jest jednak zawisłe od losów zobowiązania głównego. Jest to zasada akcesoryjności poręki. Nieważność zobowiązania dłużnika głównego pociąga za sobą nieważność poręczenia, umorzenie długu powoduje wygaśnięcie poręczenia; również wszystkie zmiany poręczonego zobowiązania, korzystne dla poręczyciela, mają wpływ na rozciągłość odpowiedzialności tego ostatniego, chociażby zmiany te wynikły z działań prawnych doszłych do skutku pomiędzy dłużnikiem i wierzycielem bez wiedzy poręczyciela i po udzieleniu poręki.

2) Przedmiotem poręki jest sam przedmiot umowy głównej, a więc to świadczenie, do którego się dłużnik zobowiązał wobec wierzyciela, a nie szkoda, jakąby wierzyciel poniósł, gdyby umowa nie została wykonana.

3) Umowa poręczenia winna być stwierdzona pismem.

Różnice pomiędzy gwarancją z art. 91 Kodeksu Zobowiązań a instytucją poręczenia będą następujące:

1) Gwarancja jest zobowiązaniem niezależnym, samoistnym, poręczenie natomiast jest zobowiązaniem zawisłym od długu głównego, dzieląc losy prawne tego długu.

Zasada akcesoryjności jest naczelną cechą odróżniającą poręczenie od innych umów zabezpieczających. Nie obala tej zasady wyjątek zachodzący wtedy, gdy poręczyciel zgodzi się spełnić świadczenie bez względu na to, czy zobowiązanie może albo mogło być w ogóle ważnie zaciągnięte. Jeżeli ktoś poręczył za dług nieważny z powodu niezdolności dłużnika do działań prawnych, a o braku zdolności dłużnika wiedział lub w chwili poręczenia powinien był wiedzieć, to zobowiązanie jego jako poręczyciela ulega konwersji na dług główny, tracąc tym samym właściwe cechy poręczenia (art. 626 Kodeksu Zobowiązań).

2) Odpowiedzialność z tytułu gwarancji jest nieokreślona w chwili przyjęcia zobowiązania gwarancyjnego oraz w zasadzie nieograniczona, sprowadza się bowiem do szkody, jaką wierzyciel poniesie wskutek ewentualnego niedojścia do skutku lub niewypełnienia umowy przez osobę trzecią, gwarancją objętą. Odpowiedzialność zaś z tytułu poręki jest określona wartością i jakością przedmiotu umowy. W konsekwencji trudno jest wyobrazić sobie porękę za świadczenie przedmiotów niezamiennych o wartości niezastąpionej i oryginalnej. Poręcza się za świadczenia wymienne, pieniądze, zboże i takie artykuły, które można otrzymać z innego źródła w równej jakości i ilości.

3) Poręka może być solidarna ze zobowiązaniem głównym, ponieważ rozmiar zobowiązania jest co najmniej w terminie świadczenia wiadomy; solidarność gwaranta z dłużnikiem głównym natomiast odpada, ponieważ zakres odpowiedzialności z tytułu gwarancji ustala się w zależności od szkody poniesionej przez wierzyciela, czyli jest różna od przedmiotu zobowiązania głównego.

4) Gwarancja nie wymaga stwierdzenia pismem, poręczenie natomiast musi być w jakiejkolwiek formie stwierdzone pismem.

Poręka wekslowa

Specjalnym rodzajem poręki ze względu na odrębny charakter dochodzenia praw z weksla i dowodowe znaczenie weksla jest poręka udzielona lub przyjęta na wekslu. Księgowanie zobowiązań i wierzytelności wynikłych z tytułu poręki wekslowej nie nasunie wątpliwości.

Inne rodzaje zabezpieczeń

Tak gwarancja w zakresie, w jakim zastosowaliśmy ten termin do zawartej w artykule 91 Kodeksu Zobowiązań umowy o świadczenie osoby trzeciej, jak i poręka są rodzajami zabezpieczenia wierzyciela na wypadek szkody, względnie ustanowieniem warunkowego świadczenia subsydiarnego.

Poza tymi ustawowo uregulowanymi instytucjami prawnymi mamy jednak cały szereg innych rodzajów zabezpieczeń, czysto handlowych, które przez stosowanie praktyczne nabyły prawo obywatelstwa mimo braku definicji ustawowej. Próby ich zdefiniowania znajdują miejsce w orzeczeniach sądów, rozstrzygających spory wynikłe na tle pozakodeksowych umów handlowych. Orzecznictwo sądowe, nie znajdując dla nieraz już bardzo rozwiniętej, niekiedy skończoną formą zwyczajowo-prawną nacechowanej instytucji odpowiedniego przepisu prawnego, stara się wtłoczyć ją w ramy norm obowiązujących, szukając analogii i podobieństw prawno-konstrukcyjnych. Czasami judykatura uciekać się musi przy osądzaniu i ustalaniu odpowiedzialności z pozakodeksowych nowotworów prawnych do przepisu, który pod względem prawnym budzi istotne wątpliwości, gospodarczo zaś rozwiązuje daną sprawę możliwie najlepiej.

W kilku np. wypadkach Sąd Najwyższy w orzeczeniach swoich (2 marca 1927 Nr. orzeczenia III. Rw. 1164/26, 10 lipca 1928 Nr. orz. III. Rw. 2166/27, 19 marca 1930 Nr. orz. 1594/29) przyjmuje, że list winkulacyjny stwarza odrębną swoistą umowę, mającą za przedmiot zlecenie i porękę. W innych znowu orzeczeniach (np. 30 kwietnia 1930 Nr. orz. III Rw. 1256/29) Sąd Najwyższy wyszedł z założenia, że przyjęcie listu winkulacyjnego stwarza, w braku innego wyraźnego zobowiązania, stosunek pełnomocnictwa, a nie poręki.

Przez zastosowanie przy rozpatrywaniu winkulacji instytucji poręki chodziło sądowi widocznie nie tyle o możliwie najdokładniejszą analogię prawną, ile o to, aby bank (winkulat) ponosił odpowiedzialność wobec sprzedawcy na równi z kupującym i dlatego wybrał porękę solidarną. Tymczasem odpowiedzialność banku, jako winkulata, za cenę kupna może, logicznie biorąc, opierać się co najwyżej na przekroczeniu pełnomocnictwa, względnie wyrządzeniu szkody mocodawcy (np. kiedy by bank wydał towar kupującemu wbrew zleceniu sprzedawcy bez pobrania ceny kupna), podczas gdy odpowiedzialność kupującego opierać się będzie na zupełnie innym tytule, mianowicie na roszczeniu z umowy kupna-sprzedaży. Przyrównywanie w tym wypadku winkulata do poręczyciela, i to w dodatku odpowiedzialnego solidarnie, jest prawnie nieuzasadnione, aczkolwiek ekonomicznie może się dla danego wypadku okazać jedynie słusznym wyjściem *).

Sfera życia gospodarczego jest zawsze podbudową konstrukcji prawnych i politycznych, a potrzeby obrotu prę-

*) Dr. Z. Fenichel, Ustawowo nieuregulowane handlowe instytucje zabezpieczające. Przegląd Prawa Handlowego, rok 1933 Nr. 5 i 6.

dzej konstruują normy, aniżeli spekulacja prawnicza, która najczęściej nie dogania życia.

Wymagania obrotu handlowego spowodowały utworzenie wielu instytucji zabezpieczających, których istota przez praktykę została dawno zdefiniowana, które jednak normą nie zostały dotychczas dokładnie uchwycone. Do takich instytucji należą akredytywa, rembsurs, winkulacja i inne umowy gwarancyjne, których treść podciągnąć można pod przepisy o zleceniu, przekazie, pełnomocnictwie, umowie dyferencyjnej, umowie losowej itd. Gwarancja może objąć np. odpowiedzialność ograniczoną lub nieograniczoną za wynik jakiegoś przedsięwzięcia czy transakcji handlowej i przybiera wtedy charakter umowy losowej.

Akredytywa

U podstaw akredytywy leży przewaga gospodarcza sprzedawcy, a więc taki układ stosunków handlowych, gdzie sprzedawca przy nadaniu towaru wymaga natychmiastowej zapłaty ceny kupna. Akredytywa powstaje w następujący sposób: kupujący zleca bankowi, w którym ma konto lub kredyt, wypłacenie sprzedawcy umówionej ceny kupna za okazaniem lub złożeniem dokumentów świadczących o załadowaniu towaru lub o dokonaniu wysyłki. Akredytywa powstaje jako załącznik do umowy kupna-sprzedaży, nie jest jednak częścią umowy kupna, ale osobną umową. Najpierw kupujący zawiera umowę kupna-sprzedaży ze sprzedawcą, umawiając się równocześnie, że zapłata nastąpi w drodze akredytywy bankowej. Następnie kupujący daje zlecenie bankowi, aby wypłacił sprzedawcy cenę kupna za złożeniem dokumentów nadania towaru. Bank otrzymawszy takie zlecenie od kupującego, honorować je winien na podstawie stosunków łączących go z kupującym. Według utartych zwyczajów handlowych, które potwierdziła również judykatura, bank winien zawiadomić sprzedawcę o tym, że za przedłożeniem takich to a takich dokumentów otrzyma gotówkę, czyli o „otwarciu akredytywy". Od chwili otwarcia akredytywy kupujący może żądać wypełnienia umowy przez sprzedawcę. Ustanowienie akredytywy nie jest zapłatą, jest tylko niejako jej zabezpieczeniem. Aczkolwiek każda definicja jest tu niebezpieczna, można by powiedzieć, że kupujący gwarantuje sprzedawcy zgodny z umową wynik usług banku. Akredytywa nie ma nic wspólnego z listem kredytowym; bank wprawdzie może zgodzić się na udzielenie kredytu kupującemu na ustanowienie akredytywy, ale to jest tylko jeden z możliwych wypadków. Stosunki kupującego z bankiem mogą być różnego rodzaju i na każdym z nich może opierać się pewność kupującego, że bank akredytywę otworzy. Mylny byłby pogląd, że bank, zawiadamiając sprzedawcę o otwarciu akredytywy, obejmuje cudzy dług lub za niego poręcza. Bank bowiem nie świadczy subsydiarnie na wypadek niezapłacenia. Obowiązkiem banku jest: 1) zawiadomić sprzedawcę o ustanowieniu akredytywy, 2) odebrać od sprzedawcy list przewozowy i opis faktury, 3) wypłacić sprzedawcy cenę kupna. Wypłata, jaką wykonywa bank, nie jest świadczeniem, jest jedynie spełnieniem usługi.

Akredytywa nie wyczerpuje się jednak na stosunku między kupującym a bankiem. Jest ona instytucją handlową złożoną, nie mniej stanowi całość gospodarczą. Wchodzi do niej jeszcze stosunek między bankiem a sprzedawcą. Bank winien o otrzymanym od kupującego poleceniu zawiadomić sprzedawcę. Wtedy załatwia on interes kupującego. Bywa jednak i tak, że bank potwierdza przyjęcie zlecenia otwarcia akredytywy i sam zobowiązuje się do wypłaty. W tym drugim wypadku bank przyjął samodzielne zobowiązanie, które spełnione przez bank, pokryłoby inny tytuł, mianowicie tytuł umowy kupna-sprzedaży ustanowiony umową między kupującym a sprzedawcą. W takim razie bank przyrzekłby dług w sposób abstrakcyjny. Niektórzy komentatorzy i w wielu wypadkach orzecznictwo przyjmuje, że zobowiązanie banku wobec sprzedawcy jest abstrakcyjnym przyrzeczeniem długu. Instytucję taką posiada kodeks niemiecki (§ 780 B. G.). W polskim Kodeksie Zobowiązań takie abstrakcyjne zobowiązanie jest nieznane.

W każdym razie nie można akredytywy ujmować jako stosunku między kupującym a bankiem, albo tylko jako stosunku między sprzedawcą a bankiem. Instytucja ta jest całością gospodarczą, składającą się z polecenia wypłaty i z czynności banku.

Rembur
s

Już w akredytywie bank właściwie nie ma nic wspólnego z umową kupna-sprzedaży. Wiąże go ustanowiona na marginesie danej umowy kupna-sprzedaży akredytywa oraz obowiązki, jakie z chwilą otwarcia akredytywy ma wobec sprzedawcy. Moment rozdziału czynności banku, wykonywanych na polecenie kupującego, od umowy kupna występuje jeszcze silniej w instytucji rembursu, bardzo zbliżonej do akredytywy.

Celem rembursu jest finansowanie interesów handlu zamorskiego. Rembsurs polega na tym, że bank na podstawie umowy z firmą importującą towary z krajów zamorskich zobowiązuje się zapłacić firmie zamorskiej eksportującej cenę kupna czy to gotówką czy też przez przyjęcie weksla. W praktyce zapłata przez akcept wekslowy jest przy rembursie regułą. Rembuors różni się od akredytywy tym właśnie, że akredytywa jest z reguły interesem gotówkowym a rembuors kredytowym.

W warunkach obecnych rembuors nie ma zastosowania.

Winkulacja

Winkulacja jest o tyle podobna do akredytywy, że i tu i tam występują trzy osoby: sprzedawca, kupujący i bank. Różnica manipulacyjna polega na tym, że przy akredytywie bank wypłaca gotówkę za wręczeniem dokumentów nadania towaru, a przy winkulacji bank wydaje towar za wpłaceniem ceny kupna. Tytuł, z jakiego bank otrzymuje towar od sprzedawcy, jest obojętny. Bank może towar otrzymać tytułem zastawu, czy tytułem zabezpieczenia w innej formie. Umowa winkulacyjna wiąże się — tak jak przy akredytywie — z daną umową kupna-sprzedaży. Winkulacja musi być wyraźnie zastrzeżona, bo inaczej kupujący może odmówić przyjęcia towaru, za który musi zapłacić poza ceną kupna koszty bankowe.

Podstawową czynnością jest wysłanie przez bank listu winkulacyjnego do kupującego, w którym bank zawiadamia, że wysyła lub ma do dyspozycji kupującego towar zaliczkowany sprzedającemu określoną sumą i że prosi o wpłacenie tej sumy w banku. Do listu winkulacyjnego może być dołączony wtórnik listu przewozowego oraz list sprzedającego zawiadamiający bank o umówieniu winkulacji.

Chodzi teraz o to, jaki stosunek zachodzi między bankiem a sprzedawcą oraz między bankiem a kupującym. Zagadnienie to roztrząsała wielokrotnie judykatura, która jednak z konieczności, mając na uwadze słuszność w danym poszczególnym wypadku, wybierała rozstrzygnięcie najlepsze pod względem handlowo-gospodarczym, nie dociekając istoty prawnej.

Pewne jest w każdym razie, że stosunek prawny, wiążący kupującego ze sprzedawcą, oparty jest na umowie kupna i sprzedaży. Stosunek zaś między bankiem a sprzedawcą oparty być może na pełnomocnictwie, wzgl. na zleceniu. Jak już stwierdziliśmy na wstępie, wszelka definicja jest tu niebezpieczna, jako że instytucja winkulacji nie doczekała się dotychczas uregulowania ustawowego, w oczekiwaniu którego będzie się ona tak jak szereg innych handlowych instytucji zabezpieczających rozwijała zgodnie z praktycznymi potrzebami obrotu.

Zarządzenia Urzędu Nadzoru Bankowego

W poprzednim artykule omówiliśmy zarządzenia Urzędu Nadzoru Bankowego odnoszące się do jednej strony działalności spółdzielni oszczędnościowo-pożyczkowej; kiedy występuje ona jako wierzyciel. Obecnie zajmiemy się zarządzeniami U. N. B. normującymi drugą stronę jej działalności: kiedy spółdzielnia oszczędnościowo-pożyczkowa występuje w charakterze dłużnika, w szczególności z tytułu przyjmowania wkładów.

Należności dawne

§ 3 ust. 1 zarządzenia Nr. 1 kierownika U. N. B. ustala zasadę ogólną, według której wykonywanie przez instytucje kredytowe zobowiązań, jakie ciążą na nich „względem osób trzecich z tytułu ich należności pochodzących z dawnych operacji bankowych (dawne należności)" wymaga zezwolenia Kierownika U. N. B. Udzielenie zezwolenia zostało uzależnione od dwóch warunków: a) muszą być uwzględnione pozostałe zobowiązania odnośnej instytucji kredytowej oraz b) wypłaty mogą być dokonywane jedynie „w miarę posiadania płynnych funduszów pochodzących z dawnych operacji.

Zasada traktowania zobowiązań jako pewnej całości, z której żadna część nie powinna być uprzywilejowana z niekorzyścią dla pozostałych wierzycieli, została podkreślona między innymi w piśmie Kierownika U. N. B. (pismo Pełnomocnika z U. N. B. z dnia 4. 8. 1941) odnośnie wyskarżonych należności dawnych: „... wszelkie uzasadnione roszczenia w stosunku do instytucji kredytowej, pochodzące z okresu przed dniem miarodajnym dla podziału rachunków, należy traktować jako należności z rachunków dawnych. Wypłaty z tytułu tego rodzaju należności wymagają mojego względnie Pańskiego (Pełnomocnika U. N. B.) zezwolenia. Wypłaty z tytułu.., wyskarżonych należności podpadają (nie bez zastrzeżeń) pod ogólne zezwolenie świadczenia określonych rat, udzielone przez Pana na podstawie mego upoważnienia. Jeżeli zgodnie z tym odnośne instytucje kredytowe nie świadczą nic w chwili obecnej z tytułu innych — niewyskarżonych — należności dawnych, nie powinny również świadczyć z tytułu wyskarżonych należności bez udzielenia ze strony Pana idywidualnego wyraźnego zezwolenia. Jeżeli jednak dokonywują one wypłat z należności dawnych w ramach ogólnie dopuszczalnych kwot, wydaje się rzeczą słuszną uwzględnić w odpowiednim stopniu również posiadaczy należności wyskarżonych".

Na marginesie sprawy należności wyskarżonych należałoby wspomnieć o wypadku, kiedy wierzyciel uzyskał wyrokiem sądowym zabezpieczenie swych należności, np. przez wpisanie prawa nadzastawu na przysługującym spółdzielni prawie zastawu, obciążającym nieruchomość jej dłużnika, które to prawo służyło zabezpieczeniu wierzytelności spółdzielni, dalej przez zajęcie innego rzeczowego zabezpieczenia tych wierzytelności, jak np. papierów wartościowych, itp. W wypadku takim wierzyciel uzyskuje możność realizacji swego prawa poza spółdzielnią, bezpośrednio w stosunku do zajętego przedmiotu. Kierownik U. N. B. (pismo Pełnomocnika U. N. B, z dnia 1. 7. 1941) w sprawie Banku Ludowego w Ostrowii Mazowieckiej orzekł co następuje: „moje zarządzenie Nr. 1. z dnia 8 lipca 1940 nie zawiera żadnych postanowień co do tego, czy realizacja wkładów zabezpieczonych zastawami również podlega zatwierdzeniu. Z braku takiego postanowienia należy wnioskować, że prawa osób trzecich, o ile zostały nabyte przed wejściem w życie mego zarządzenia Nr. 1, nie zostały przez nie naruszone". Nic nie stoi zatem na przeszkodzie, aby wierzyciel zrealizował swą pretensję.

Przez wypłatę z należności dawnych, która wymaga zezwolenia Kierownika U. N. B., należy rozumieć nie tylko wypłaty w gotówce, ale również — jak wyjaśniają wytyczne do zarządzenia Nr. 1. — wszelkie inne „działania prawne. przez które następuje całkowite lub częściowe zaspokojenie pretensji do instytucji kredytowej", a więc również i „zastąpienie ruchomości lub nieruchomości jak i papierów wartościowych, zaliczenie należności na poczet długów, zrzeczenie się przetensji, przelew z rachunku wykazującego saldo kredytowe na rachunek wykazujący saldo debetowe itp.".

Osobne zarządzenie Kierownika U. N B. ustaliło kwoty w ramach których wypłaty z tytułu dawnych wkładów klienteli niebankierskiej można dokonywać bez specjalnego zezwolenia. Według tego zarządzenia wolno spółdzielni: albo dokonywać tygodniowych wpłat w wysokości do 50 zł. do ogólnej sumy 2.500 zł. na każdy wkład, albo też wkładcom, którzy z tego uprawnienia nie skorzystają — „wpłacić do 20% ich należności z dnia miarodajnego dla rozliczenia, jednakowoż nie więcej jak zł 100.000 na każdy wkład".

Jeżeli spółdzielnia była już uprzednio — w okresie po dniu miarodajnym do rozliczenia — dokonała jakichkolwiek bądź świadczeń z dawnych wkładów na rachunek danego wkładu — należy je zaliczyć „na powyższe wierzycielom do wypłaty zwolnione kwoty".

Trudność obliczenia tych kwot powstaje z chwilą, kiedy po dniu miarodajnym do rozliczenia — dokonała jakichz jednego konta na inne w tej samej instytucji. Zarządzenie Kierownika U. N. B. nakazuje „świadczenia zwolnionych kwot według powyższych postanowień dokonać wpierw od resztującej kwoty, pozostałej na koncie w dniu miarodajnym dla rozliczenia, aż do zupełnego wyczerpania, następnie dopiero od kwot pieniężnych na inne konta, przy czym kolejność, według której poszczególni wierzyciele zostaną zaspokojeni, zależna jest od czasowej kolejności poszczególnych przeniesień kontowych.

Jak powiedzieliśmy wyżej, jako wypłaty z dawnych należności uważa się wszelkie świadczenia z tego tytułu, a więc m. in. zaliczenie należności na poczet długów, które również w podanym wyżej zakresie wymagają zezwolenia. Wyjątek stanowi fakt, kiedy, w myśl obowiązujących przepisów prawnych zaliczenie było dopuszczalne już w dniu miarodajnym dla podziału. We wszystkich innych wypadkach wolno kompensować w granicach wyższych niż dopuszczalne dla wypłat gotówkowych tylko wtedy i o tyle, o ile bez tej kompensaty groziłaby utrata należności, lub pretensja stałaby się nieściągalna. Zaliczeczenie wymaga jednak wyraźnego zezwolenia Kierownika Urzędu Nadzoru Bankowego. Przepis ten obowiązuje zarówno gdy po dniu miarodajnym przyjęto wkład instytucji kredytowej, lub też zaciągnięto zobowiązania, jak i wówczas, gdy możliwość zaliczenia należności na poczet długu powstała dopiero po dniu miarodajnym".

Wnioski o zezwolenie na wypłaty z należności dawnych należy kierować do Pełnomocnika U. N. B. na specjalnym egzemplarzu, zawierającym m. i. oświadczenie „jak pod przysięgą, że powyższe dane odpowiadają rzeczywistemu stanowi rzeczy, i kwoty, na wypłatę których się zezwala, będą zużyte wyłącznie na cele podane w niniejszym podaniu". Do wniosków należy dołączyć dokumenty, uzasadniające mającą być dokonaną wypłatę.

Od ustalonych dla wkładów klienteli niebankierskiej ram odbiegają normy obowiązujące przy opłacie przez spółdzielnie kredytowe zobowiązań wobec banków. Pełnomocnik U. N. B. w liście z dnia 30 kwietnia 1941 wyraził swą zgodę „ażeby spółdzielnie kredytowe wypełniały zobowiązania swe wobec banków aż do 50% stanu w dniu rozpatrzenia bez mego (Pełnomocnika U. N. B.) zezwolenia. Dla spłat przekraczających ten procent trzeba jednak każdorazowo przedtem uzyskać moje zezwolenie". Podobnie i „przedpłaty na niepłatne jeszcze kredyty podlegają w całej rozciągłości mojemu uprzedniemu zezwoleniu".

W sposób odmienny potraktowane zostały też zobowiązania spółdzielni wobec stowarzyszeń rozwiązanych na podstawie rozporządzenia z dnia 23 lipca 1940. Kierownik

U. N. B. zarządził w tym względzie (pismo Pełnomocnika U. N. B. z dnia 2 stycznia 1941 (Wydawanie takich orzeczeń zostało zastrzeżone Rządowi Generalnego Gubernatorstwa (Wydział Admin. Wewn.), co następuje: „Zastrzegam sobie na przyszłość decyzję w sprawie świadczeń z dawnych rachunków na rzecz stowarzyszeń, które zostały rozwiązane na mocy dekretu o stowarzyszeniach w Generalnym Gubernatorstwie z dnia 23 lipca 1940 r. (Dz. Rozp. G. G. I. str. 225). Wyrażona przez Pana (Pełnomocnika U. N. B.) w swoim czasie na podstawie mego upoważnienia zgoda na świadczenie określonych rat tygodniowych albo jednorazowych stawek od stu nie dotyczy tego rodzaju dawnych należności". Jeżeli chodzi o te ostatnie, to należy (pismo Pełnomocnika U. N. B. z dnia 12 maja 1941) „w każdym wypadku przed wypłaceniem należności wystarać się uprzednio o moje zezwolenie za pośrednictwem odnośnego mojego pełnomocnika, przy czym należy załączyć wniosek orzeczenia przydziału [1]) w oryginale lub uwierzytelnionym odpisie. O ile dla należności zostały wydane książeczki wkładkowe, wypłaty mogą być dokonywane tylko za przedłożeniem książeczek wkładkowych, względnie w razie zgubienia za przedłożeniem deklaracji unieważniającej".

Zezwolenia Kierownika U. N. B. wymaga każdorazowa wypłata z dawnych należności na rzecz obcokrajowców (tj. według brzmienia przepisów dewizowych — osób mieszkających poza terenem Generalnego Gubernatorstwa). Wobec tego, że wypłaty tego rodzaju wymagają również zezwolenia Urzędu Dewizowego, polecił Kierownik U. N. B.: „1) by wpierw postarać się u mnie o zezwolenie na zwolnienie należności z dawnych operacyj bankowych dla obcokrajowców i 2) dopiero po udzielonym przeze mnie zezwoleniu w odpowiednim Urzędzie Dewizowym postawić wniosek o udzielenie zwolnienia dewizowego przy równoczesnej wskazówce, że zwolnienie należności z dawnych operacyj bankowych przeze mnie już nastąpiło".

Wyjątek w tym względzie zachodzi odnośnie „osób, które mieszkają na obszarach byłego Państwa Polskiego, przyłączonych do Rzeszy", gdy chodzi o wypłaty „na utrzymanie i gdy z załączników do podania wynika, że zachodzi u wnioskodawcy wyjątkowy niedostatek". Odnośne wnioski należy kierować bezpośrednio do Urzędu Dewizowego. „Zezwolenie Urzędu Dewizowego zawiera w tym wypadku równocześnie moje (Kierownika U. N. B.) zwolnienie odpowiedniej części dawnych należności" (pismo Kierownika U. N. B. z dnia 3 września 1940).

Jeśli idzie o odsetki z tytułu dawnych należności, reguluje tę sprawę § 8 zarządzenia Nr. 2 Kierownika U. N. B., wprowadzający zakaz oprocentowania należności dawnych (począwszy od dnia 1 lipca 1940 r.).

Do świadczeń z tytułu dawnych należności zaliczone są również wypłaty wymówionych udziałów. Wypłata z tego tytułu wymaga jednakże istnienia pewnych szczególnych okoliczności. W piśmie Pełnomocnika U. N. B. z dnia 10 czerwca 1941 czytamy: „§ 3 tego rozporządzenia (Nr. 1 z dnia 8 lipca 1940) nakazuje, że świadczenia na zobowiązania z dawnych operacyj mogą być wykonywane tylko z uwzględnieniem innych zobowiązań instytucji kredytowej. Założeniem tedy powyższego jest, że stosunki majątkowe odnośnych spółdzielni zabezpieczają w 100% pretensje wierzycieli. O ile zatem w spółdzielniach kredytowych istnieją powyższe przesłanki i jeśli nie rozchodzi się o masowe wystąpienia, ale o wystąpienia członków, które i w normalnym czasie miałyby miejsce, to wymówione udziały mogą być wypłacone za moim zezwoleniem z zachowaniem przepisów ustawy o spółdzielniach".

Wnioski te na formularzu zbiorowym, opracowanym przez Związek, winny spółdzielnie zgłaszać raz do roku przed statutowym terminem wypłaty odnośnych udziałów, do Pełnomocnika U. N. B. Okręgowy Związek powinien taki wniosek zaopatrzyć swoją opinią.

Nowe wkłady

Z uwagi na to, że przepisy dotyczące wkładów, przyjętych po dniu miarodajnym dla podziału operacyj na dawne i nowe, nie są zawarte — jak w poprzednio omawianych wypadkach — w kilku w różnych odstępach czasu wydanych zarządzeniach, a objęte zostały jednym zarządzeniem (Nr. 2) Kierownika U. N. B. oraz wytycznymi do tego zarządzenia, — a zatem z uwagi na łatwość zorientowania się w obowiązujących w tej materii przepisach, ograniczymy się do poruszenia poniżej jedynie zagadnień najistotniejszych.

Zarządzenie dotyczy wkładów klienteli niebankierskiej, a zatem takiej, „która nie zajmuje się głównie prowadzeniem interesów bankierskich lub interesów kas oszczędności". Pod miano klienteli niebankierskiej podpadają również „placówki urzędowe i korporacje publiczne oraz spółdzielnie, z wyjątkiem kredytowych".

„Wkłady nie mogą być przyjmowane na konta anonimowe". Co więcej, wytyczne do zarządzenia Nr. 2 wymagają, aby instytucja kredytowa upewniła się „w odpowiedni sposób co do osoby wkładcy".

Zarządzenie rozróżnia dwa zasadnicze rodzaje wkładów: nieksiążeczkowe i książeczkowe. Do pierwszych należą:

a) Wkłady płatne a vista czyli „wkłady w rachunku bieżącym lub innych rachunkach, co do których nie umówiono żadnego terminu wypowiedzenia lub terminu płatności lub też umówiono termin krótszy od jednego miesiąca". Maksymalna stawka odsetkowa wynosi 1%.

b) Wkłady płatne za wypowiedzeniem (z okresem wypowiedzenia nie krótszym od jednego miesiąca). Maksymalne stawki są różne w zależności od długości okresu wypowiedzenia; najwyższa, przy 6-miesięcznym i dłuższym okresie wypowiedzenia, wynosi 3%.

c) Wkłady terminowe (z terminem płatności nie krótszym od 30 dni odsetkowych). Podobnie i tutaj maksymalne stawki odsetkowe są uzależnione od długości terminu płatności; przy 6-miesięcznym i dłuższym maksymalna stawka odsetkowa wynosi 2¾%. Jako wkłady terminowe, jeśli chodzi o stosowanie maksymalnych stawek odsetkowych, uważa się również wkłady płatne za wypowiedzeniem (Również i wkłady książeczkowe ze specjalnym terminem wypowiedzenia) wypowiedziane „przed upływem 15 dni odsetkowych od czasu ich przyjęcia" oraz wypowiedziane „przed upływem 30 dni odsetkowych od czasu ich przyjęcia" z terminem wypowiedzenia 6-miesięcznym lub dłuższym.

Cechą istotną wkładów na książeczkę oszczędnościową (wkładkową) jest, że służą one nie „do celów obrotu pieniężnego, lecz tylko do celów lokaty". Konsekwencją tego jest przepis, zakazujący zasadniczo dysponowania w odniesieniu do takich wkładów przekazami. Z drugiej jednak strony są przewidziane wypadki, kiedy takie przekazanie jest dopuszczalne, a mianowicie „jeżeli wkładca przedkłada książeczkę wkładkową sam lub przez zastępcę" względnie jeżeli wkładca mieszka poza siedzibą spółdzielni kredytowej i „nie można od niego wymagać osobistego zjawienia się", a książeczka oszczędnościowa została uprzednio złożona („w granicach ustalonych dla wypłat gotówkowych"). Wykupienie czeku wystawionego na wkład książeczkowy nie jest dopuszczalne, przez co jednakże nie traci on swej ważności prawnej.

Jakkolwiek zgodnie z omówioną wyżej zasadą książeczka wkładkowa winna „opiewać na nazwisko wkładcy", można jednak zamieścić w niej „postanowienie, że instytucja kredytowa może wypłacić wkład każdemu posiadaczowi książeczki".

Instytucja kredytowa może dla poszczególnego wkładcy wystawić tylko jedną książeczkę wkładkową, dodatkowo zaś jedynie wspólną książeczkę wkładkową dla małżonków oraz książeczkę wkładkową przeznaczoną wyłącznie dla celów kaucyjnych.

Wkłady książeczkowe dzielą się na dwie grupy:

a) z normalnym terminem wypowiedzenia. Z wkładu tego rodzaju można wypłacić bez wypowiedzenia w ciągu miesiąca (30 dni odsetkowych) najwyżej 1.000 zł; wyższe kwoty wymagają 3-miesięcznego wypowiedzenia. Wyjątkowo „w wypadkach nadzwyczajnej klęski, wywołanej przez wydarzenia żywiołowe (pożary, powodzie, nieurodzaje, zarazy bydlęce)" dopuszczalna kwota jednorazowej wypłaty wynosi 3.000 zł; wypłata tej kwoty nie narusza możności wypłacenia w danym miesiącu normalnie dopuszczalnej kwoty 1.000 zł. Maksymalna stawka odsetkowa wynosi 2%.

b) ze specjalnym (umownym) terminem wypowiedzenia. Przepisy nie przewidują w tym wypadku żadnych ograniczeń przy wypłatach, dokonanych zgodnie z terminem wypowiedzenia. Maksymalne stawki odsetkowe są różne w zależności od długości okresu wypowiedzenia; najwyższa z nich przy 6-miesięcznym i dłuższym okresie wypowiedzenia wynosi 3%.

„Przyjmowanie wkładów książeczkowych na czas określony (na wzór wkładów terminowych) jest niedopuszczalne".

Zarówno w odniesieniu do wkładów płatnych za wypowiedzeniem (również i takich wkładów książeczkowych), jak i wkładów terminowych „nie jest dozwolone zobowiązywać się do wypłat przedterminowych lub do udzielania zaliczek w jakiejkolwiek formie". Jeżeli wyjątkowo taka wypłata nastąpi „należy obliczyć debetowe odsetki nie niższe jak 4% rocznie". Jest to stawka minimalna, gdyż instytucja kredytowa może policzyć odsetki debetowe do wysokości dozwolonej dla kredytów.

Ustalonych przez zarządzenie Nr. 2 maksymalnych stawek od wkładów przekraczać nie wolno. „Zmierzająca do tego część umów jest nieważna". Jednakże jeżeli chodzi o wkłady „z kilkoletnim terminem wypowiedzenia lub płatności", przy czym są to „kwoty większe, których pozyskanie ma szczególne znaczenie dla danej instytucji kredytowej, jako też dla ogólnego popierania interesów wkładowych banków i kas oszczędności i o ile istnieje rękojmia, że nie należy oczekiwać potrzeby przedterminowej wypłaty" — instytucja kredytowa może złożyć do kierownika U. N. B. wniosek o wyrażenie zgody na płacenie odsetek wyższych od maksymalnych. We wniosku należy podać m. i.: bliższe dane o osobie wkładcy, sposób lokaty uzyskanych pieniędzy, wpływ na rentowność instytucji kredytowej itp.

Jak już powiedzieliśmy, omówione wyżej przepisy dotyczą tylko wkładów klienteli niebankierskiej. Oprocentowanie wkładów bankowych zależy „od porozumienia, zawartego między obiema zainteresowanymi instytucjami kredytowymi". Jedyne ograniczenie, jakie w tym względzie zawierają wytyczne do zarządzenia Nr. 2, dotyczy terminowych wkładów bankowych, przy przyjmowaniu których nie wolno „wyrazić zgody na przedwczesną wypłatę lub zobowiązać się do zaliczkowania w jakikolwiek sposób".

Orzecznictwo w sprawach spółdzielni

W poprzednim numerze Spółdzielcy podaliśmy pod powyższym tytułem orzeczenia sądowe dotyczące zasad ogólnych oraz firmy spółdzielni. Poniżej podajemy orzeczenie w sprawie zarządu i rady nadzorczej oraz walnego zgromadzenia.

Zarząd i Rada Nadzorcza

Zarząd jest organem spółdzielni (OSN. 8-33/503).

Rozpoczęcie działalności członka zarządu spółdzielni nie jest uzależnione od zarejestrowania, gdyż zarejestrowanie ma znaczenie tylko deklaratywne (OSN. 804-34).

Tylko wtedy, gdy zarząd spółdzielni nie jest jednoosobowy, oświadczenie woli w jej imieniu składają co najmniej dwaj członkowie zarządu (OSP. XII 91/504).

Członek zarządu spółdzielni, mający upoważnienie jedynie do kolektywnego podpisywania spółdzielni wraz z innymi członkami zarządu, odpowiada osobiście wekslowo, jeżeli sam podpisał weksel imieniem spółdzielni (OSP. XII 91).

Członek zarządu spółdzielni jest jej pełnomocnikiem, pomimo to może pozostawać do spółdzielni, jako samoistnej osoby prawnej, w stosunku umowy prywatno-prawnej, a więc i w stosunku umowy o pracę (OSN. 343-34).

Wszyscy członkowie spółdzielni, oprócz członków rady nadzorczej, mogą zawierać umowę o pracę ze spółdzielnią (OSN 265-34/505).

Dopuszczalne jest zawarcie umowy o pracę przez członka spółdzielni ze spółdzielnią, jeśli nie sprzeciwiają się temu szczególne przepisy ustawy o spółdzielni (np. art. 43, zabraniające członkom Rady Nadzorczej zawierania ze spółdzielnią umów o pracę osoby fizycznej, z których ona się składa (OSN. 265-34).

Ustawa o spółdzielniach (art. 37) obciąża spółdzielnię tylko zobowiązaniami, zaciągniętymi w jej imieniu przez jej zarząd, lecz nie zobowiązaniami, zaciągniętymi we własnym imieniu przez osoby fizyczne, z których ona się składa (OSN. 265-34).

Stosunek prawny spółdzielni do członków jej zarządu, nawet w razie otrzymywania przez nich wynagrodzenia, nie może być utożsamiony ze stosunkiem służbowym, o ile nie była pomiędzy nimi zawarta umowa odrębna o pełnieniu przez nich dla spółdzielni jakich bądź czynności poza funkcjami członków zarządu (OSN. 103-31).

Aczkolwiek funkcje członków zarządu spółdzielni polegają na prowadzeniu spraw spółdzielni, na jej reprezentowaniu i na zawieraniu wszelkich umów w jej imieniu, to jednak bezpośrednie kierowanie przedsiębiorstwem spółdzielni i jej pracownikami, wchodzące w zakres obowiązków dyrektora, nie stanowi zwykłych funkcji członka zarządu spółdzielni (OSN 336-36).

Umowa co do pełnienia przez członka zarządu za wynagrodzeniem funkcji, które na mocy statutu nie mogą być poczytywane za zwykłe obowiązki członków zarządu, winna być poczytana za umowę o pracę, nawet w tym wypadku, gdy zgoda członków zarządu na dokonany wybór i na warunki została wyrażona milcząco (OSN. 336-36).

Fakt wykonywania przez członka Zarządu spółdzielni funkcji jej dyrektora za wynagrodzeniem należy uważać za dowód zawarcia przez spółdzielnię z tym członkiem zarządu umowy o pracę (OSN. 336-36).

Zawarcie umowy o pracę z członkiem zarządu spółdzielni, który ma wykonywać pewne funkcje za wynagrodzeniem, nie stwierdza samo przez się, aby ta umowa o pracę zawarta została do końca kadencji członka zarządu, t. j. żeby została zawarta na czas określony, i dlatego umowa ta może być rozwiązana przez odwołanie członka zarządu spółdzielni, przy czym w tym wypadku będzie się należało odwołanemu członkowi zarządu nie wynagrodzenie za okres do końca kadencji, lecz jedynie odszkodowanie, przewidziane w umowie o pracę na wypadek rozwiązania tej umowy, względnie przewidziane w przepisach ogólnych, dotyczących umów o pracę (OSN. 336-36).

Odwołany członek zarządu spółdzielni nie otrzymuje żadnego wynagrodzenia w wypadku odwołania jego, o ile nie łączył go oprócz stosunków, wynikających ze statutu spółdzielni i ustawy o spółdzielniach, żaden stosunek pracy, oparty na specjalnej umowie o pracę (OSN 336-36).

Chociaż organ, który powołuje członków zarządu spółdzielni, może ich w każdej chwili odwołać, jednak odwołanie to nie narusza praw osób tych do wynagrodzenia z tyt. umowy o pracę (o ile takowa była zawarta) i z ty-

tułu zwolnienia z pracy bez wypowiedzenia, o ile nie zaistniały przyczyny, uzasadniające przedwczesne rozwiązanie stosunku pracy (OSN 343-34).

Przepis końcowego ustępu cz. 4 art. 33 ustawy o spółdzielniach (Dz. U. nr. 55 z r. 1934, poz. 495) należy rozumieć w ten tylko sposób, że odwołany członek zarządu spółdzielni, o ile łączył go z nią stosunek umowy o pracę, ma prawo do wynagrodzenia, przewidzianego w tej umowie na wypadek odwołania, oraz wynagrodzenia za rozwiązanie umowy o pracę, przewidzianego w ogólnych przepisach, dotyczących tych umów (OSN 336-36).

Spółdzielnia, poszukująca w trybie art. 44 ustawy o spółdzielniach odszkodowania za poniesione straty wobec członka zarządu, winna wykazać, że członek zarządu dopuścił się winy przez naruszenie obowiązków, ciążących na nim jako na członku zarządu, oraz że to przewinienie stało się przyczyną szkody (OSN 215-35).

Skoro członkowie zarządu i rady nadzorczej spółdzielni sprzeczną z postanowieniami statutu uchwałę wykonali lub chociażby tylko nie poczynili kroków w celu jej udaremnienia (n. p. w drodze zwołania walnego zgromadzenia), to odpowiadają osobiście i solidarnie za powstałe dla spółdzielni szkody (OSP XV 403).

Członkowie zarządu spółdzielni i jej rady nadzorczej mogą być przez spółdzielnię pociągani do wynagrodzenia szkody, mimo że walne zgromadzenie spółdzielni zatwierdziło bilans i udzieliło im absolutorium z ich czynności (OSP XV 403).

Dopuszczalne jest statutowe przedłużenie czasu trwania odpowiedzialności członków spółdzielni poza okres czasu i poza wypadkiem, przewidzianym w art. 28 ust. o spółdzielniach (OSP XII 170).

Ustawa nie daje możliwości równoczesnego działania w imieniu spółdzielni tak zarządu jak i likwidatorów (OSN 78-37).

Skutków prawnych mianowania likwidatorów spółdzielni przez sąd ustawa nie łączy z chwilą doręczenia pisma sądowego spółdzielni lub likwidatorom. Dotychczasowi likwidatorzy tracą swe pełnomocnictwo przez samo ustanowienie nowych likwidatorów przez sąd. Ten sam przepis w drodze podobieństwa zastosować należy do członków zarządu, w których miejsce sąd ustanowił likwidatorów (OSN 78-37).

Osoba trzecia nie może odmówić uiszczenia należności likwidatorowi spółdzielni na tej podstawie, że uchwała o likwidacji spółdzielni nie została zarejestrowana, o ile o fakcie zapadnięcia tej uchwały osoba ta wiedziała (OSN 94-30).

Wszelkie umowy prywatno-prawne z członkami zarządu spółdzielni, a w tej liczbie i umowy o pracę, w imieniu tej spółdzielni zawiera rada nadzorcza, która również prowadzi procesy przeciwko tym członkom zarządu z tytułu tych umów, o ile walne zgromadzenie nie wybrało osobnych pełnomocników (OSN 343-34).

Uchwała o zwolnieniu pewnych członków spółdzielni od obowiązku pokrycia strat, z jednoczesnym pokryciem tych strat ze specjalnego funduszu spółdzielni, nie stanowi naruszenia przepisów ustawy o spółdzielniach (OSN 162-33).

Walne Zgromadzenie

Prawomocne uchwały walnych zgromadzeń spółdzielni obowiązują członków tylko odnośnie do ich praw i zobowiązań, wynikających z tytułu ich członkostwa, lecz nie z tytułu samoistnych zobowiązań pomiędzy spółdzielnią a jej członkami (OSN 180-29, 785-34).

Uchwały walnego zgromadzenia, że członkowie obowiązani będą do potrzebnych dopłat w granicach przyjętej odpowiedzialności dodatkowej, przedstawiają się nie jako zmiana statutu, lecz jako jego wykonanie w zakresie dodatkowej odpowiedzialności członków, wobec czego skuteczność prawna tych uchwał nie zależy wcale od ich poprzedniego zarejestrowania (OSN 105-33).

Zmiany statutu spółdzielni nie obowiązują osób, które przestały być członkami spółdzielni przed zarejestrowaniem tych zmian (OSN 417-36).

Zmiana statutu spółdzielni nie obowiązuje przed zarejestrowaniem zmiany nawet tych członków spółdzielni, którzy brali udział w jej uchwaleniu (OSN 417-36).

Gdyby uchybienia przy zwołaniu walnego zgromadzenia spółdzielni były tak doniosłe, iżby wykluczały poczytanie w ostatecznym wyniku zgromadzenia za należycie zwołane, wówczas każdy członek spółdzielni, który nie był powiadomiony o zwołaniu walnego zgromadzenia i nie był na nim obecny, mógłby domagać się w drodze sądowej stwierdzenia bezskuteczności prawnej zapadłej uchwały na ogólnych zasadach prawa, bez skrępowania ramami ustawy o spółdzielniach zarówno co do legitymacji czynnej, jak i co do krótkiej prekluzji dla skargi. Taki stan rzeczy musiałby zachodzić w razie, jeśliby niepowiadomienie części członków spółdzielni o zwołaniu walnego zgromadzenia mogło mieć ten skutek, iż przy tym układzie stawiennictwa i głosów uchwały owego walnego zgromadzenia mogły dać zniekształcony merytorycznie wyraz woli ogółu członków spółdzielni. Nierozważenie tej kwestii stanowi uchybienie, powodujące skasowanie wyroku (OSN 196-30).

Przepisy ustawy o spółdzielniach, obejmujące zasady unieważnialności uchwał walnych zgromadzeń spółdzielni, nie wyczerpują wszystkich przypadków, w których uchwały mogą się okazać pozbawionymi mocy prawnej; mogą zachodzić również tego rodzaju wadliwości uchwał w związku czy to z ubliżeniem porządkowi publicznemu, czy też z przekroczeniem kompetencji organu uchwalającego, czy też wreszcie — z pogwałceniem istotnych warunków, wymaganych dla ważności zgromadzenia lub skuteczności uchwał, iż owe uchwały nawet przy braku skargi nie mogą stać się prawomocne. Ustalenie takiego stanu rzeczy przez sąd może być wówczas uzyskane przez osoby, do tego uprawnione, na ogólnych zasadach prawa bez skrępowania co do legitymacji czynnej, jak i co do krótkiej prekluzji dla powództwa (OSN 96-30).

W wypadku uprawomocnienia się uchwały walnego zgromadzenia spółdzielni późniejsza uchwała, anulująca poprzednią, nie może mieć żadnego wpływu na prawa osób, na tej pierwszej uchwale oparte (OSN 162-33).

Uchwała walnego zgromadzenia spółdzielni przejmowanej (D. U. 33-22 r., poz. 265), dotycząca podniesienia wysokości udziałów oraz podwyższenia odpowiedzialności członków do normy, ustanowionej w statucie spółdzielni przejmującej, może ważnie i skutecznie być powzięta jednocześnie z uchwałą o połączeniu tych spółdzielni bez potrzeby uprzedniego uchwalenia i zarejestrowania odpowiednich zmian w statucie spółdzielni przejmowanej (OSN 196-30).

Uchwała walnego zgromadzenia spółdzielni przejmowanej, dotycząca podniesienia wysokości udziałów oraz podwyższenia odpowiedzialności członków do normy, ustanowionej w statucie spółdzielni przejmującej, zapadła jednocześnie z uchwałą o połączeniu tych spółdzielni, w razie niezaskarżenia w terminie 6-tygodniowym od daty pomienionego walnego zgromadzenia, staje się prawomocna i uzyskuje moc wiążącą również w stosunku do tych członków spółdzielni, którzy nie zostali zawiadomieni stosownie do wymogów statutu spółdzielni o zwołaniu owego walnego zgromadzenia i nie byli na nim obecni, o ile uchybienia przy zwołaniu walnego zgromadzenia nie były tak doniosłe, że wykluczały poczytanie w ostatecznym wyniku zgromadzenia za należycie zwołane (OSN 96-30).

SPÓŁDZIELNIE SPOŻYWCZE

Księga pomocnicza częścią dziennika

Najwyższy Trybunał Administracyjny wyrokiem z dn. 8 maja 1935 r. L. R. 6076/33 orzekł, że do Dziennika Głównej można wprowadzać w okresach miesięcznych łączne pozycje z ksiąg pomocniczych, jeżeli w tych księgach transakcje zapisywane są codziennie i systematycznie. N. T. A. wyszedł z założenia, że taką księgę należy traktować jako pomocniczą księgę do Dziennika.

W związku z wyrokiem N. T. A. ustalił zasadę treści następującej: „Jeżeli kupiec dla uproszczenia

Pakowanie drożdży „Społem" Kielce

swojej księgowości część transakcyj notuje w osobnej księdze, to czyni on zadość wymaganiom prawa, gdy do Księgi Głównej wprowadza co miesiąc, jako jedną pozycję, łączną sumę transakcyj". Orzeczenie to ma bardzo duże znaczenie, gdyż rozstrzyga ostatecznie sporną pozycję, czy może być prowadzonych kilka dzienników obok siebie, np. dziennik kasowy i dziennik memoriałowy (do dziennika memoriałowego wpisuje się pozycje kasowe raz na miesiąc z dziennika kasowego — lub na odwrót), względnie zaprowadza się specjalny Dziennik — Główną, do którego wpisuje się miesięcznie pozycje z dzienników szczegółowych.

Werbowanie członków

Na podstawie miesięcznych sprawozdań, nadesłanych do Wydziału Lustracyjnego, można ustalić dane o stanie liczbowym i ruchu członków spółdzielni spożywców w ciągu 3-ch kwartałów roku bieżącego

W dniu 1 października 1941 r. spółdzielnie związkowe na terenie Generalnego Gub. liczyły . 268708 członków
W dniu 1 października 1941 r. spółdzielnie oczekujące przyjęcia do Związku liczyły . . . . 108300 „
Razem spółdzielnie spożywców posiadały . . . . 377008 członków

W stosunku do stanu na 1. I. r. b. wzrost liczby członków w spółdzielniach związkowych wyniósł zaledwie 13%.

Spółdzielnie związkowe z obrotem rocznym do 50 tys. złotych, a więc jednosklepowe, miały przeciętnie po 104 członków, spółdzielnie wielosklepowe odpowiednio więcej.

Przeciętna liczba członków w spółdzielni oczekującej przyjęcia do Związku wynosiła 91. Liczba ogólna członków spółdzielni działających obecnie na terenie Generalnego Gubernatorstwa w porównaniu z liczbą przedwojenną wzrosła wskutek wzrostu ilości spółdzielni, natomiast przeciętna członków na jeden sklep jest obecnie niższa od przedwojennej.

Siła organizacyjna spółdzielni zmalała mimo warunków sprzyjających napływowi członków, zwłaszcza w pierwszym okresie wojny. Jeżeli weźmiemy pod uwagę, że z rejestrów członkowskich nie usuwano od dłuższego czasu „martwych" oraz że trwający ruch ludności wywołuje liczne zmiany zamieszkania — to rzeczywisty stan członkowski będzie znacznie niższy od obliczeniowego. Przykład poprzedniej wojny każe nam przypuszczać, że wielu członków, którzy wstąpili do spółdzielni podczas wojny, odpadnie z organizacji. W rezultacie okazać się może, że podstawy organizacyjne rozbudowywanego obecnie ruchu są słabe i że wielkie niebezpieczeństwa grozić mogą wielu spółdzielniom z chwilą nastania normalnych warunków gospodarczych.

Dlatego też sprawa zwiększenia liczby członków musi być traktowana przez działaczy spółdzielczych na równi z realizacją sieci spółdzielni i rozbudową wytwórczości spółdzielczej.

Sprawa jest pilna, wymaga rozważania na wszystkich stopniach organizacyjnych i energicznego działania w następujących kierunkach:

1. Nie zamykać dostępu nowym członkom.
2. Przez roztoczenie opieki gospodarczej nad członkami wywołać zainteresowanie społeczeństwa i stworzyć opinię, że spółdzielnia jest rzeczywiście zrzeszeniem gospodarczym pomocy wzajemnej.
3. Przyjmować na członków przede wszystkim tych, którzy zamieszkują w pobliżu sklepu spółdzielni i prawdopodobnie po wojnie nadal pozostaną członkami.
4. Szerzyć uświadomienie spółdzielcze wśród członków, zwłaszcza nowych, przez zwoływanie ich na zgromadzenia ogólne, przynajmniej 2 razy do roku.

Hasłem naszym musi być: 300 członków w jednym sklepie spółdzielni.

Obwieszczenia Urzędowe

Zwalczanie handlu pokątnego

Poniżej podajemy w tłumaczeniu polskim rozporządzenia, zarządzenia wykonawcze, wytyczne oraz wzory pism dotyczące zwalczania handlu pokątnego, zwracając szczególną uwagę spółdzielni na wytyczne ogólne, wytyczne dla zwalczania handlu pokątnego na kolejach, w ruchu pocztowym, wytyczne o wystawianiu zaświadczeń dla przewozu bydła oraz w sprawie zakupu zboża przemysłowego jęczmienia browarnego i zaofiarowania odpadków wysortowanych i pośladu.

Podanie tych materiałów w ścisłym tłumaczeniu polskim ma na celu dokładne zaznajomienie zainteresowanych z technicznym przebiegiem i środkami kontroli i nadzoru upoważnionych organów policyjnych.

Zarządzenie Urzędu Kształtowania Cen

Na podstawie rozporządzenia Pana Generalnego Gubernatora o zwalczaniu handlu pokątnego z dnia 27 maja 1941 r. (AZ 1/42) za zgodą Pana Gen. Gubernatora zarządza się, co następuje:

1) Zwalczanie handlu pokątnego następuje najbardziej celowo przy okazji przewozu towarów, ponieważ dopiero przy tej sposobności z reguły ujawnia się wolę przekroczenia przepisów o zagospodarowaniu i grożąca szkoda narodowo-gospodarcza może być odwrócona stosunkowo niewielkimi siłami. Dla tego należy pilnować wszystkich ważnych dróg i urządzeń przewozowych w myśl załączonych, odpowiadających rodzajowi dróg i urządzeń, wytycznych A—C.

2) Ponieważ zwalczanie pokątnego handlu powinno nastąpić w pierwszym rzędzie w interesie zabezpieczenia wyżywienia, przeto ścisłemu nadzorowi poza dotychczas praktykowanymi ramami zwalczania handlu pokątnego zostają poddane jedynie najważniejsze wytwory gospodarki wyżywienia a to głównie: zboże, wyroby ze zboża, owoce strączkowe, bydło, mięso, wyroby mięsne, masło i inne tłuszcze jadalne.

3) Aby w nadzorowaniu wziąć w rachubę w daleko idącym zakresie stosunki miejscowe, przeprowadzanie nadzoru następuje według osobnych planów Szefów Dystryktów (Urzędów Nadzorowania Cen) przy udziale Komendantów Policji Porządkowej w dystryktach. Plany nadzoru będą zatwierdzane przeze mnie drogą poszczególnych zarządzeń.

4) Siły policyjne, potrzebne dla nadzoru, są stawiane do dyspozycji przez Dowódcę Policji Porządkowej specjalnym zarządzeniem. Dowódca Policji Porządkowej udzieli również, albo spowoduje udzielenie wskazówek, koniecznych dla bezpośredniego osobowego i materialnego wyposażenia policji.

5) Szefowie Dystryktów (Urzędów dla czuwania nad cenami) mają natychmiast zatroszczyć się o pouczenie Naczelników Powiatów i miast (Referaty czuwania nad cenami), jak również w porozumieniu z komendantami policji o szczegółowe wyszkolenie przewidzianych w obsadzie sił policyjnych. Przy szkoleniu i w poszczególnych instrukcjach należy pouczyć organa policyjne w szczególności co do tego, gdzie i kiedy odbywają się targi na bydło użytkowe, oraz targi na bydło rzeźne, gdzie znajdują się rzeźnie, zbiornice oraz młyny.

6) Wykonanie planów nadzoru w zakresie Kolei Wschodniej i Niemieckiej Poczty Wschodniej następuje przez Szefów Dystryktów (Urzędy Nadzoru Cen) w porozumieniu z Komendantami Policji Porządkowej i właściwych Dyrekcji Ruchu Kolejowego oraz Urzędami Dystryktowymi Niemieckiej Poczty Wschodniej.

Kolej Wschodnia i Niemiecka Poczta Wschodnia podadzą załączone wytyczne „B“ względnie „C“, w myśl niniejszego zarządzenia we właściwym czasie do wiadomości swoich pracowników, celem jak najdokładniejszego stosowania. Niemiecka Poczta Wschodnia wezwie podległe sobie placówki do ograniczenia czasu przyjmowania (nie tylko wydawania, porównaj wytyczne „C“) przesyłek paczkowych w Urzędach Pocztowych do najwyżej 2-ch—4-ch godzin dziennie, celem ułatwienia w ten sposób organom policyjnym nadzoru.

7) Główny Wydział Wyżywienia i Rolnictwa w Rządzie Generalnego Gubernatorstwa pouczy swoje Urzędy Dystryktowe i Powiatowe oraz podległe sobie zakłady, korporacje i urządzenia na temat załączonych wytycznych i wyda podległym sobie Urzędom potrzebne zarządzenia o współdziałaniu przy wykonaniu tych wytycznych. Będzie dbał o to, aby przewidziane w wytycznych zaświadczenia lokalnych urzędów dotyczące uprawnień przewozu artykułów żywnościowych i bydła były wszędzie wystawiane prawidłowo.

O ile ujemne wyniki akcji kontyngentowania uzasadniają podejrzenie handlu pokątnego, porozumiewają się wyżej wymienione, podległe Głównemu Wydziałowi Wyżywienia i Rolnictwa Urzędu z właściwymi do zwalczania handlu pokątnego placówkami, celem uruchomienia wspólnej akcji.

8) Wyżej podane kroki należy przedsięwziąć w przyśpieszonym tempie i tak, ażeby nadzór mógł rozpocząć się 1-go września 1941 r. Dokładny termin zaczęcia nadzoru zostanie jeszcze podany do wiadomości.

Ażeby nie hamować całkowicie akcji zaopatrywania się we własnym zakresie, zezwala się na zabieranie — dla celów zaopatrywania gospodarstwa domowego, małych ilości nadzorowanych zgodnie z wytycznymi artykułów żywnościowych, do 3-ch kg wszystkich pod nadzorem będących środków żywnościowych razem. W tym może się znajdować najwyżej ½ kg masła i 1 kg mięsa względnie wyrobów mięsnych.

Szefowie Dystryktów (Urzędy Nadzoru Cen) mają dbać w porozumieniu z Komendantami Policji Porządkowej o stosowanie załączonych wytycznych od A do C z uwzględnieniem powyższej zasady.

Podp. Dr. Schulte-Wissermann

Wytyczne nadzoru

Załącznik A).

I. Nadzorowi podlega przewożenie:

1. zboża, produktów zbożowych, suchych strączkowych,
2. bydła, świń (ponad 20 kg) i owiec jak również mięsa i wyrobów mięsnych,

3. masła i innych tłuszczów jadalnych.

Powyższych produktów nie wolno swobodnie przewozić. Nadto uprawnienie przewożenia tych towarów winno zgodnie z poniższymi przepisami być w wiarogodny sposób udowodnione, inaczej towary ulegają zabezpieczeniu. Osoby, które przewożą produkty rolne wymienionych gatunków, winny móc wylegitymować się dowodem osobistym albo w inny wiarygodny sposób.

Przy przeprowadzaniu kontroli należy zwrócić uwagę na to, że przeciwko przewożeniu produktów zbożowych i nasion strączkowych w najmniejszych ilościach, w pojedyńczych wypadkach, nie ma zastrzeżeń.

Przewożenie wyrobów mięsnych i masła jest o tyle dozwolone, o ile chodzi o najmniejsze ilości dla własnego spożycia.

II. Zboże

Przewożenie zboża młóconego (żyto, pszenica, jęczmień, owies, hreczka i t. d. jest dozwolone wyłącznie:

a) za urzędowym zezwoleniem,

b) celem dostarczenia do zbiornic,

c) do młyna, celem przemiału dla producenta samowystarczalnego, względnie z jego polecenia.

Ad a) Przewozy za zezwoleniem urzędowym mogą być wykonywane tylko na polecenie Urzędów (Wydziałów) Wyżywienia i Rolnictwa, Centralnego Urzędu Rolniczego. Powiatowej Spółdzielni Rolniczo-Handlowej oraz specjalnie przez Wydziały Wyżywienia i Rolnictwa dopuszczonych przedsiębiorstw.

Przy przewozach na zlecenie urzędowe winien kierownik transportu udowodnić uprawnienie przewozu przez przedstawienie urzędowego polecenia wzgl. dokumentu dostawy. Dokumenty dostawy są zaopatrzone pieczęcią jednej z wyżej wymienionych placówek urzędowych.

W razie podejrzenia, że zawarte w dokumencie dostawy dane nie odpowiadają prawdzie, albo, że dokument dostawy jest sfałszowany, należy dane z dokumentu dostawy wynotować, i przesłać do właściwej komórki policyjnej z prośbą o zbadanie. Towar należy w takich wypadkach do czasu zabezpieczyć.

Ad b): Osoby, twierdzące, że jadą w celu odstawienia zboża do zbiornicy, należy przepuścić pod następującymi warunkami:

każdy kierownik transportu otrzymuje od kontrolującego funkcjonariusza policji kwit przewozowy z kopiału, na którym funkcjonariusz policyjny na podstawie urzędowych papierów legitymacyjnych, przedłożonych przez kierownika transportu notuje następujące dane:

nazwisko i miejsce zamieszkania kierownika transportu, rodzaj i szacunkowa ilość wiezionego zboża (Np. 3 worki żyta po jednym m lub t. p.),

data i podpis kontrolującego funkcjonariusza.

Kopiały zostaną sporządzone na jednolity wzór i przesłane placówkom służbowym.

Kierownikowi transportu należy nakazać oddanie oryginału kwitu przewozowego przy odstawieniu zboża w zbiornicy. Przy transportach zbiorowych wielu rolników z jednej gminy pod kierownictwem przełożonego gminy lub osoby przez niego upoważnionej, wystarczy wydanie upoważnionemu kierownikowi transportu wspólnego kwitu przewozowego dla całej wiezionej ilości.

Kopia kwitu przewozowego pozostaje w kopiale. Zbiornice przesyłają zwrócone kwity przewozowe, ze swoją pieczęcią i notatką kontrolną, do placówek policyjnych, które je wystawiły.

Notatka kontrolna zostanie również umieszczona w zapiskach własnych w zbiornicy.

Jeżeli kopia kwitu przewozowego nie wpłynie we właściwym czasie do placówki policyjnej, ta sporządzi doniesienie przeciwko osobie kontrolowanej.

Ad c): Osoby twierdzące, że znajdują się w drodze do młyna lub placówek wymiany, celem przemiału albo zamiany zboża, przeznaczonego do własnego użytku, na produkty zbożowe, winny przedłożyć swoją kartę przemiałową. Na przedniej stronie karty przemiałowej jest podana gmina i młyn, albo placówka wymiany. Przewóz jest w zasadzie usprawiedliwiony tylko na drodze między tymi dwoma miejscami.

Sama karta przemiałowa składa się z dwóch części (A i B). W części A karty przemiałowej uwidoczniona jest wolna ilość zboża do miesięcznego użytku. W każdym miesiącu wolno tylko raz tę ilość zawieźć do przemiału albo wymiany.

Kontrolujący funkcjonarjusz policyjny ma przepuścić kierownikowi transportu wynikającą z części A ilość miesięczną, jeżeli ta w danym miesiącu nie została wykorzystana. Wynika to stąd, że w rubrykach 1—8 części B karty przemiałowej nie zostały poczynione żadne notatki. Funkcjonariusz policyjny notuje w tym wypadku w części B rubryka 1 (dzień dostawy) atramentem lub ołówkiem atramentowym datę kontroli. Jeżeli z notatek części B wynika, że producent samowystarczalny w danym miesiącu już raz korzystał z ilości dozwolonej, należy zboże zabezpieczyć i zrobić doniesienie. Wszystkie inne przewozy zboża są niedopuszczalne. Przychwycone ilości należy zabezpieczyć. Przeciwko udział biorącym osobom należy sporządzić doniesienie o handel pokątny.

III. Przetwory zbożowe

Przetworami zbożowymi są mąka, kaszka, pęcak, kasza, płatki owsiane, chleb i t. p.

Wiezienie [1]) przetworów zbożowych jest dozwolone tylko:

a) za zezwoleniem urzędowym,

b) z młynów do samowystarczalnego producenta na podstawie karty przemiałowej.

Ad a): W szczególności chodzi o transporty z młynów do innych przedsiębiorstw przemysłowych (n. p. piekarze) oraz o przewozy do i od przedsiębiorstw, które przerabiają zboże i przetwory zbożowe (n. p. fabryki makaronów, palarnie kawy zbożowej i t. d.).

O wykazaniu uprawnienia porównaj II a).

Ad b): Producent samowystarczalny, wzgl. przez niego upoważniona osoba, która wiezie przetwory zbożowe z młyna do domu, winna ponownie przedstawić swoją kartę przemiałową. W części B karty przemiałowej odnotowane są przez młyn w rubrykach 10—18 wydane przez młyn ilości. Te ilości należy kierownikom transportów przepuścić, jeżeli już raz w danym miesiącu przypadająca ilość nie została z młyna podjęta. Kontrolujący funkcjonarjusz policyjny winien dzień transportu odnotować w rubryce 9 atramentem, względnie ołówkiem atramentowym. Poza tym stosuje się wskazówki, zawarte pod II c). Każdy inny transport przetworów zbożowych jest handlem pokątnym i tym samym zakazany.

IV. Nasiona strączkowe

Wiezienie suchych nasion strączkowych jest dozwolone tylko:

a) za zezwoleniem urzędowym,

b) w celu dostarczenia do zbiornicy.

W odniesieniu do kontroli nasion strączkowych obowiązują wskazówki pod II a) i b).

V. Bydło, mięso i przetwory mięsne

Nadzorowi bydła podlegają: bydło, świnie ponad 20 kg i owce. Wiezienie bydła bez osobnego zaświadczenia jest dopuszczalne:

a) w obrębie gminy zamieszkania,

b) jako zwierzęta pociągowe w zaprzęgu,

---

[1]) pod wiezieniem rozumie się wszelki sposób transportu.

c) w dniach targów bydła rzeźnego na drodze z rzeźni do stacji kolejowej.

Poza tym wiezienie bydła jest dopuszczalne tylko:

a) za zezwoleniem urzędowym,

b) przez rolników celem dostarczenia bydła rzeźnego,

c) przy odstawieniu z targów bydła rzeźnego,

d) przy odstawieniu bydła użytkowego i hodowlanego z targów bydlęcych,

e) przy bezpośredniej sprzedaży bydła użytkowego i hodowlanego przez rolnika rolnikowi.

Ad a) Porównaj liczbę II a).

Ad b) W tym wypadku winien rolnik okazać urzędowe wezwanie, że daną sztukę bydła ma dostarczyć jako bydło rzeźne na określone targowisko.

Ad c) W dniach targowych, przy przewozie bydła rzeźnego z targu bydlęcego na stację kolejową, nie wymagane jest żadne zaświadczenie. Przy innych transportach bydła rzeźnego winien kierownik transportu wykazać uprawnienie przez przedłożenie zaświadczenia kierownika targu, albo świadectwa uboju.

Ad d) Przy odtransportowaniu bydła użytkowego i hodowlanego z targu bydlęcego przez handlarza bydłem, wystarczy jako zaświadczenie wystawione przez Główny Wydział Wyżywienia i Rolnictwa w Rządzie Generalnego Gubernatorstwa dopuszczenie w charakterze handlarza bydłem użytkowym i hodowlanym.

Przy odtransportowaniu bydła użytkowego i hodowlanego z targów bydlęcych przez inne osoby, zwłaszcza rolników, winny posterunki policji miejsca targu wystawić z kopiału wszystkim kupującym bydło użytkowe i hodowlane przed opuszczeniem targu kwit przewozowy z poleceniem oddania tego kwitu przełożonemu gminy miejscowości, do której zdążają. Na kwicie przewozowym należy podać dokładny opis (znaki szczególne, waga szacunkowa i t. p.), danej sztuki bydła.

Przełożony gminy przesyła oddane mu kwity przewozowe wystawiającej służbowej placówce policyjnej po zaopatrzeniu ich swoją pieczęcią, notatką kontrolną i podpisem.

Jeżeli kwit przewozowy nie wpłynie we właściwym czasie do policyjnej placówki służbowej, sporządza ona doniesienie przeciwko kontrolowanej osobie.

Kwit przewozowy służy w drodze jako legitymacja. Tego, kto kwitu przewozowego nie posiada, należy traktować jako handlarza pokątnego.

Ad e) Przy sprzedaży bydła użytkowego i hodowlanego do miejscowości poza obrębem gminy zamieszkania konieczne jest zaświadczenie przełożonego gminy, w którym podane jest nazwisko i miejsce zamieszkania kierownika transportu, opis bydła według gatunku, znaków szczególnych i wagi szacunkowej, jak również pochodzenie bydła, miejsce przeznaczenia, czas i cel transportu. To samo dotyczy każdego innego transportu bydła użytkowego poza obręb gminy miejsca zamieszkania, np. na pastwisko, do pojenia i do krycia.

Bydło, którego przewóz w myśl powyższych przepisów, jest niedopuszczalny, należy za powiadomieniem właściwego agronoma powiatowego zabezpieczyć i za pośrednictwem najbliższego przełożonego gminy ulokować w stajni.

Przeciwko kierownikowi transportu, należy sporządzić doniesienie. Wiezienie mięsa i wyrobów mięsnych jest dopuszczalne tylko:

a) za zezwoleniem urzędowym,

b) z rzeźni do przedsiębiorstwa rzeźnickiego.

Ad a) patrz pod II a).

Ad b) Przy transporcie z rzeźni do przedsiębiorstwa rzeźnickiego, będzie chodziło przeważnie tylko o bardzo krótkie przestrzenie, w tej samej miejscowości.

Transport mięsa i przetworów mięsnych na dłuższych przestrzeniach jest co najmniej podejrzany. W każdym razie winien kierownik transportu posiadać możliwości wylegitymowania się przez przedłożenie poświadczenia dostawy.

Każdy inny transport mięsa i przetworów mięsnych, z wyjątkiem drobiu rzeźnego i królików, jest zakazany i winien być traktowany jako handel pokątny.

VI. Masło i inne tłuszcze jadalne

Transport masła i innych tłuszczów jadalnych jest dozwolony tylko:

a) za zezwoleniem urzędowym,

b) w celu odstawienia do zbiornicy.

Ad a) patrz pod II a).

To dotyczy szczególnie przewozu z mleczarni i zbiornic do hurtowników i placówek sprzedaży masła na podstawie poświadczeń dostawy.

To samo dotyczy transportu innych tłuszczów jadalnych.

Ad b) Rolnicy winni zasadniczo odstawiać mleko do mleczarni. Tylko na terenach, gdzie nie ma wystarczającej mleczarni, należy na miejscu odstawiać masło wiejskie. Takimi terenami są:

1. W Dystrykcie krakowskim:
   Gmina Jodłowa powiat Jasło;
2. W Dystrykcie radomskim:
   a) Gmina Lipsko w powiecie Iłżańskim,
   b) wschodnia część powiatu Kielce.

Poza tym mogą właściwi starostowie zarządzić na określony czas i dla określonego terenu odstawianie samodzielnie wyprodukowanego masła wiejskiego zamiast mleka. Zarządzenia takie należy każdorazowo podać do wiadomości organów policyjnych. O ile według takich zarządzeń należy odstawiać masło wiejskie, mają przy przeprowadzaniu kontroli zastosowanie wskazówki pod II b) (system kwitów przewozowych).

Przeciwko wiezieniu produktów rolnych, które według działów II—VI nie są zakazane, nie należy wszczynać żadnych kroków chyba, że te pozostałe produkty rolne będą używane jako schowki na towary handlu pokątnego, albo, że ma się do czynienia z oczywistymi wykroczeniami przeciwko ustalonym cenom. W razie przedkładania przy kontroli bonów premiowych, nie należy tych bonów w żadnym wypadku odbierać właścicielom.

W sprawie zabezpieczenia towarów handlu pokątnego obowiązują przepisy instrukcji służbowej Dowódcy Policji Porządkowej z 19 lutego 1941 r.

Ładowanie i zwalnianie środków transportu

Rozporządzeniem z dnia 26 listopada r. b. (Dz. Rozp. str. 666) zostały wprowadzone następujące zarządzenia w zakresie wyładowania i załadowania towarowych środków komunikacyjnych.

Odbiorcy towarów i ich pełnomocnicy (np. spedytorzy) są zobowiązani naładować i wyładować wagony czy inne towarowe środki komunikacyjne natychmiast po ich przygotowaniu.

O ile ustala się terminy do załadowania lub wyładowania należy ich dotrzymać. Zainteresowani winni dbać o to, aby zawiadomienia o przygotowaniu towarów komunikacyjnych lub o nadejściu towarów mogły być dostawione w czasie od 7-ej do 20-tej godziny.

O ile zainteresowani nie wyładują otrzymanych towarów, wówczas zarządza się przymusowe wyładowanie (odnośnie wagonów kolejowych placówka Kolei Wschodniej, w innych wypadkach starosta).

Dla przeprowadzenia nałożonych obowiązków wyładowania i załadowania wolno zatrudniać robotników w niedziele i święta.

Przekroczenie przepisów niniejszego rozporządzenia podlega grzywnie do 10.000 złotych.

PORADY § PRAWNE

Płatność podatku dochodowego

Zarządzeniem z dnia 18 października r. b. (Dz. Rozp. str. 630) wprowadzono następujące zmiany w płatności podatku dochodowego według działu I.

Płatnik uiszcza przedpłaty na podatek dochodowy w dniu 10 marca, 10 czerwca, 10 września i 10 grudnia. Każda przedpłata wynosi zasadniczo czwartą część podatku, który przypadł w ostatnim wymiarze. Urząd Skarbowy może jednak przystosować przedpłatę do podatku, który przypuszczalnie przypadnie na bieżący czasokres podatkowy. O ile więc w stosunku do roku poprzedniego podatek będzie przypuszczalnie znacznie większy lub mniejszy, Urząd Skarbowy może ustalić przedpłatę w stosunku do przypuszczalnej kwoty podatku w danym roku. W drugim wypadku, t. j. o ile podatek przypuszczalnie będzie mniejszy niż w roku poprzednim, leży w interesie płatnika starać się w Urzędzie Skarbowym o zmniejszenie przedpłaty, która na podstawie wymiaru roku poprzedniego byłaby wyższa. W odwrotnym wypadku będzie w interesie Urzędu Skarbowego, podwyższyć przedpłatę w stosunku do przypuszczalnego dochodu wyższego roku bieżącego.

Przedpłaty zalicza się na podatek dochodowy. O ile wymierzony podatek dochodowy jest wyższy od sumy uiszczonych przedpłat, różnicę należy wpłacić w przeciągu miesiąca po podaniu do wiadomości nakazu płatniczego na podatek dochodowy.

Tę część przedpłaty, która stała się płatna w czasokresie wymiaru, należy uiścić natychmiast. O ile suma wpłaconych przedpłat jest większa od sumy wymierzonego podatku dochodowego, różnicę zwraca się lub zalicza na podatek.

Podatek dochodowy wymierza się po upływie roku kalendarzowego dla ubiegłego roku. Jeśli obowiązek podatkowy nie istniał w czasie całego okresu wymiaru, bierze się za podstawę dochód uzyskany podczas trwania obowiązku podatkowego.

W roku bieżącym obowiązują przepisy przejściowe, według których w dniu 10 grudnia należy uiścić przedpłatę na podatek dochodowy w roku gospodarczym 1941 w wysokości połowy podatku dochodowego ustalonego na rok 1941. O ile wysokość podatku za rok podatkowy 1941 nie została jeszcze ustalona nakazem płatniczym, należy uiścić tytułem przedpłaty tę kwotę, jaka miała być uiszczona przy złożeniu zeznania na podatek dochodowy za rok podatkowy 1941 (zadatek).

Poniżej podajemy urzędowe uzasadnienie omówionej powyższej zmiany w podatku dochodowym:

„Artykuł 13 ustawy z dnia 14 grudnia 1935 r. o państwowym podatku dochodowym w brzmieniu obwieszczenia z 14. 12. 1935 r. (Dziennik Ustaw Rzplitej Polskiej 1936 Nr. 2 poz. 6) postanawia, że opodatkowaniu podlegają dochody, uzyskane w ostatnim roku kalendarzowym lub ostatnim roku handlowym lub gospodarczym, poprzedzającym rok podatkowy. Rok podatkowy (czasokres wymiaru) nie pokrywa się więc — w przeciwieństwie do niemieckiej ustawy o podatku dochodowym (§ 25 ustawy o podatku dochodowym z 27 lutego 1939 r. Dz Ust. Rzeszy I. I. str. 297) — z okresem obliczeniowym. Paragraf 1 zarządzenia wprowadza przystosowanie pod względem prawnym do niemieckiej ustawy o podatku dochodowym, co zostanie powitane ze szczególnym uznaniem przez czynnych w Generalnym Gubernatorstwie niemieckich przedstawicieli życia gospodarczego.

Paragraf 2 zarządzenia daje możliwość uiszczenia przedpłat na poczet podatku dochodowego również w Generalnym Gubernatorstwie — na wzór odnośnych przepisów w państwie niemieckim. Ustawa o państwowym podatku dochodowym (artykuł 39) znała dotychczas tylko zaliczki, wpłacane przy składaniu zeznań o podatku dochodowym w wysokości połowy podatku dochodowego, obliczonego przez płatnika według danych zawartych w zeznaniu podatkowym (1 marca dla osób fizycznych i spadków wakujących, 1 maja dla osób prawnych). Wprowadzenie kwartalnych przedpłat na poczet podatku dochodowego dzięki równomiernemu rozdziałowi sum pieniężnych, jakie należy wpłacić celem uiszczenia podatku dochodowego, daje płatnikowi większą możliwość punktualnego wypełnienia swoich zobowiązań i uniknięcia powstania zaległości podatkowych. Ponadto umożliwiają one urzędom skarbowym w Generalnym Gubernatorstwie wdrożenie kroków przymusowych przeciwko opieszałym płatnikom zaraz po upływie terminów płatności wyszczególnionych w § 2 ust. 1 zarządzenia. Z tego powodu wprowadzenie przedpłat posiada też doniosłe znaczenie dla zapewnienia wpływów podatkowych Generalnego Gubernatorstwa.

Zapłata końcowa jest logicznym następstwem wprowadzenia przedpłat. Zapłatę końcową — podobnie jak w prawie niemieckim — należy uiścić w przeciągu miesiąca od chwili zawiadomienia o decyzji w sprawie wymiaru podatku dochodowego. Wyczekiwanie z uiszczeniem zapłaty końcowej aż do dnia 1 listopada (jak to jest przewidziane według dotychczasowego prawa) nie wydaje się poza tym usprawiedliwione ze względu na to że po wprowadzeniu przedpłat na poczet podatku dochodowego suma zapłaty końcowej jest w większości wypadków już wcale nieznaczna".

Zmiany płatności podatku obrotowego

Zarządzeniem z dnia 18 października r. b. (Dz. Rozp. str. 632) zostały wprowadzone następujące zmiany w podatku obrotowym:

Płatnicy, których obrót w ubiegłym roku kalendarzowym przekroczył 50.000 zł. winni do 15 każdego miesiąca przedłożyć właściwemu urzędowi skarbowemu zgłoszenie wstępne o obrocie w miesiącu ubiegłym. Od zgłoszonego w ten sposób obrotu należy uiścić przedpłatę na podatek obrotowy. Płatnicy, których obrót nie przekroczył 50.000 zł., przedkładają zgłoszenia wstępne o obrocie co kwartał w ciągu 15 dni po upływie kwartału i uiszczają odpowiednie przedpłaty. O ile w roku poprzednim nie uzyskano pełnych obrotów rocznych (rozpoczęcie działalności podczas roku) oblicza się obrót roczny na podstawie obrotu osiągniętego w czasokresie zgłoszenia wstępnego, przeliczonego na obrót roczny.

Od złożenia zgłoszenia wstępnego są zwolnieni płatnicy, których podatek obrotowy nie przekroczy prawdopodobnie w roku bieżącym zł. 20, oraz ci płatnicy, którzy w ogóle są zwolnieni od podatku obrotowego z art. 3 ustawy (nie dotyczy to spółdzielni).

Zgłoszenia wstępne uważa się za zeznanie podatkowe. Przedpłata jest uważana za podatek. Urząd Skarbowy może sprostować zgłoszenie wstępne i ustalić wysokość przedpłat.

Zapłata końcowa podatku obrotowego następuje analogicznie jak przy podatku dochodowym. O ile więc wymiar

podatku wykazuje różnicę z sumą uiszczonych przedpłat, należy tę różnicę zapłacić w przeciągu miesiąca od podania do wiadomości nakazu płatniczego w przedmiocie podatku obrotowego. O ile suma przedpłat jest wyższa od podatku, zwraca się różnicę lub zalicza się ją na podatek.

Ustalenie stawek podatkowych, które są uzależnione od wysokości obrotu rocznego, wymierza się na podstawie zeznanego obrotu miesięcznego wzgl. kwartalnego, przeliczonego na kwotę roczną.

O ile płatnik nie płaci przedpłaty w terminie przepisanym (15 każdego miesiąca lub 15 miesiąca po upływie kwartału) liczy się odsetki za zwłokę od zaległej kwoty, począwszy od ustawowego terminu płatności.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1942 roku. Do końca roku należy więc wpłacić zaliczki na podatek obrotowy według dotychczasowych przepisów

W porównaniu do stanu obecnego zarządzenie wprowadza zgłoszenie wstępne o obrocie jako zeznanie podatkowe, zaś czas składania zgłoszenia o obrocie (miesiąc — kwartał) uzależnia od wysokości obrotu rocznego płatnika.

Składki ubezpieczeniowe robotników

Według przepisów art. 14 obecnie obowiązującej ustawy scaleniowej „za faktyczny zarobek w rozumieniu ustawy uważa się całkowity dochód ubezpieczonego, stanowiący wynagrodzenie za pracę, a mianowicie: wynagrodzenie miesięczne wraz z wszelkimi dodatkami (procenty, tantiemy, gratyfikacja) wpłacane na podstawie umowy lub zwyczaju w danym przedsiębiorstwie, jeżeli dodatki te trwale wpływają na wysokość wynagrodzenia oraz wynagrodzenia za godziny nadliczbowe". Sąd Najwyższy orzekł, że z przepisu tego bynajmniej nie wynika, że każde dodatkowe świadczenie do pensji pracownika, czy to w postaci zapomogi czy też gratyfikacji, pozostaje w ścisłym związku z koniunkturą ekonomiczną i ma na celu polepszenie bytu pracownika, żeby wszystkie tego rodzaju świadczenia miały być doliczane do uposażenia przy obliczaniu składek ubezpieczeniowych.

W myśl tych wywodów Sąd Najwyższy w orzeczeniu Nr. 44 str. 673 z 16. IX. 1936 roku C. I. 2261/36 — ustalił tezę, że: „o ile zapomogi, wypłacane przez pracodawcę pracownikowi mają charakter doraźny, są uzależnione od dobrej woli pracodawcy — choćby w związku z warunkami bytowania pracowników oraz koniunkturą ekonomiczną — i mają wysokość zmienną, tak iż pracownicy przy zawieraniu umów nie mogą tych zapomóg brać pod uwagę — zapomogi te nie mogą być uważane za przyjęte zwyczajowo i nie ulegają przeto doliczaniu przy ustaleniu podstawy do obliczania składek w zakresie ubezpieczenia chorobowego".

Teza Sądu Najwyższego dotyczy ubezpieczenia chorobowego, ale rzecz zrozumiała, że rozciąga się i na przepisy ustawy scaleniowej z 1933 roku w zakresie obliczania składek ubezpieczeniowych

Straty z wierzytelności nieściągalnych

Jak wiadomo, odpisane straty nieściągalnych należności od dłużników przedsiębiorstwa uważa się w rozumieniu ustawy o podatku dochodowym za wydatek potrącalny od ogólnego zysku brutto.

Bardzo często jednak urzędy skarbowe kwestionują zmniejszenie nadwyżki podatkowej przez odpisy na straty należności, pochodzącej nie z danego okresu gospodarczego, ale z okresów poprzednich, wychodząc z założenia że tylko straty z bieżącego okresu gospodarczego jako związane z tym okresem, mogą być w zrozumieniu ustawy podatkowej odliczone.

W tej niebywale ważnej i zasadniczej sprawie wypowiedział się N. T. A. w wyroku z 9. X. 1939 roku L. Rej. 3127/34, ustalając, że: „dowody strat na wierzytelnościach nieściągalnych winny dotyczyć okoliczności tego okresu operacyjnego, w którym odpisanie na straty zostało uskutecznione; nie oznacza to jednak, że dokumenty, uzasadniające spisanie na straty, winny pochodzić z tegoż okresu; dokumenty te mogą pochodzić z czasów przed okresem operacyjnym lub po tym okresie, byleby tylko treść ich służyła do stwierdzenia stanu rzeczy właśnie w tym okresie".

Jeżeli więc zadłużenie odbiorcy spółdzielni powstało np. w 1939 r., a o nieściągalności spółdzielni przekonała się dopiero w 1941 roku, to całe zadłużenie może spisać na straty do bilansu za 1941 rok i władze skarbowe nie będą mogły doliczyć tego odpisu dla ustalenia zysku podatkowego.

Kronika związkowa

Konferencje Księgowych

W poprzednim numerze donosiliśmy o konferencji księgowych Spółdzielni Rolniczo - Handlowych Okręgu krakowskiego. Analogiczne konferencje odbyły się w trzech innych okręgach: w Lublinie 27 i 28 listopada Okręgu lubelskiego — w Warszawie 1 i 2 grudnia Okręgu warszawskiego — i w Czarnieckiej Górze 5 i 6 grudnia, Okręgu radomskiego.

Podobnie, jak w Krakowie, pierwszy dzień poświęcony był wszędzie omówieniu planu kont, który od 1 stycznia 1942 roku ma obowiązywać w Spółdzielniach powiatowych i rejonowych. W tym samym dniu zapoznano Spółdzielnie ze wzorem bilansu rocznego oraz rachunku strat i zysków, mających obowiązywać już przy zamknięciu 1941 roku.

Celem konferencji było nie tylko instruować i dawać wskazówki, ale również zebrać uwagi i życzenia pp. księgowych w odniesieniu do planu kont na rok 1942. Mianowicie Związek postanowił skorzystać z doświadczeń, zrobionych przez spółdzielnie powiatowe, gdzie plan kont obowiązywał już 1941 roku. — Z tego względu wypracowany przez siebie plan kont na rok 1942 potraktował na razie jako projekt.

W drugim dniu obrad zajmowano się wszędzie techniką zamknięcia rocznego zarówno w Spółdzielniach powiatowych, jak rejonowych. Dalej przedstawiono Spółdzielniom wzór sprawozdania rocznego w nowej redakcji. Wreszcie na oddzielnych posiedzeniach rejonowych zajęto się przygotowaniem Spółdzielni do przejścia na księgowość przebitkową.

Ogłoszenia Spółdzielni, które ostatnio zarejestrowały zmiany statutów w tym sensie, że organem właściwym dla ogłoszeń są „Wiadomości Międzyzwiązkowej Spółdzielni Powierniczej" względnie „Informator dla Spółdzielni Spożywców" — zyskują moc prawną przez umieszczenie ich w „SPÓŁDZIELCY".

OGŁOSZENIA REJESTROWE I STATUTOWE

OBJAŚNIENIE ZNAKÓW: N-ry DOLNE Z PRAWEJ STRONY: Nr ogłoszenia w piśmie i kolejność ogłoszeń kilkakrotna.

CENNIK OGŁOSZEŃ SPÓŁDZIELNI: Ogłoszenia rejestrowe: pierwszy wpis — zł 80.—; zmiany w rejestrze — zł 30.—; za każde ogłoszenie likwidacyjne — zł 30.—. Ogłoszenie o walnym zgromadzeniu — zł 45.—. Ogłoszenie bilansu w tabeli — zł 80.—, oddzielnie — zł 160.—.

Rejestracja nowych statutów

Nr. Rp. 87 i 88/41.

Dnia 28 lipca 1941. Sąd Okręgowy w Jaśle Wydział Zamiejscowy w Sanoku postanawia wpisać do rejestru spółdzielni numer rejestru V. R. S. V. 424 i 425 następujące spółdzielnie. Firma: 1) „Prolom", ad 2) „Jednist" Zahalna Chliboroska Kooperatywa dla zakupu ta zbutu z widnowidalnistju uditamy ad 1) w Wisłoku Wielkim, ad 2) w Olchowej. Przedmiot przedsiębiorstwa: Prowadzenie handlu artykułami spożywczymi pierwszej potrzeby i przedmiotami gospodarstwa domowego i wiejskiego. Skup i przeróbka oraz ułatwienie zbytu płodów rolnych na własny i komisowy rachunek. Wypożyczanie maszyn i narzędzi rolniczych członkom. Działalność oświatowa z zakresu spółdzielczości i gospodarstwa wiejskiego. Ograniczenia co do zawierania umów z nieczłonkami dopiero w razie odpowiedniego postanowienia rady nadzorczej. Nieczłonkom nie może być kredyt udzielony. Udział: 10 zł spłacalny najpóźniej do 1 roku miesięcznymi równymi ratami począwszy od dnia przyjęcia na członka. Członkowie zarządu: ad 1) Dmytro Barna, Andrij Syrko, Ilko Czurma, ad 2) Natalia Sydurko, Andrij Mural, Antin Stach. Zastępcy: ad 1) Hryć Sopinka, Stefan Kordan, ad 2) Petro Mural, Iwan Krajnyk. Czas trwania spółdzielni nieograniczony. Pismo przeznaczone do ogłoszeń urzędowy organ Związku Rewizyjnego. Rok obrachunkowy — kalendarzowy. Liczba członków zarządu oraz sposób reprezentowania — trzech członków i dwóch zastępców. Za spółdzielnię pod stemplem firmy podpisują łącznie najmniej dwaj członkowie. Zarządowi nie wolno nabywać, zamieniać i zbywać nieruchomości oraz dokonywać budowli, zaciągać zobowiązania i udzielać kredytu ponad granicę, zakreśloną przez radę nadzorczą. Przepisy o likwidacji zgodne z ustawą. R. 125.

Nr. R. S. V. 413 i 421.

Dnia 14 czerwca i 28 lipca 1941. Sąd okręgowy w Jaśle Wydział Zamiejscowy w Sanoku postanawia wpisać do rejestru spółdzielni Nr. rejestru R. S. V. 413 i 421 następujące spółdzielnie: Firma: Spółdzielnia Spożywców ad 1) „Bratnia Pomoc", ad 2) „Zgoda", w ad 1) Mrzygłodzie, ad 2) w Jaćmierzu z odpowiedzialnością udziałami. Przedmiot przedsiębiorstwa: Prowadzenie wszelkiego rodzaju zakładów gospodarczych, kupna hurtowe, przeróbka i wytwarzanie artykułów spożycia, przedmiotów użytku domowego oraz gospodarczego, wreszcie detaliczna odsprzedaż ich swoim członkom, przyjmowanie wkładów oszczędnościowych od członków w imieniu i na rachunek Banku Spółdzielczego „Społem" w Warszawie i za zezwoleniem tegoż banku, wymiana płodów rolnych na artykuły spożywcze, skup płodów rolnych, przeróbka i zbyt ich na własny i komisowy rachunek, działalność kulturalno-oświatowa-społeczna, związana z działalnością spółdzielni. Walne zgromadzenie może zezwolić na działalność gospodarczą i z nieczłonkami. Udział ad 1) 20 złotych spłacalny przy wpisie 10 zł, w pozostałej kwocie po 5 zł miesięcznie do dwu miesięcy, ad 2) 25 zł spłacalny 10 zł przy wpisie, w pozostałej kwocie do 3-ch miesięcy. Członkowie zarządu: ad 1) Jan Sokołowski, Józef Dąbrowski, Roman Lachiewicz, ad 2) Henryka Stączek, Wacław Frącowicz, Franciszek Smolik. Czas trwania spółdzielni nieograniczony. Pismo przeznaczone do ogłoszeń organ „Społem" Związku Spółdzielni Spożywców. Rok obrachunkowy — przyjęty przez związek, do którego spółdzielnia należy. Liczba członków zarządu oraz sposób reprezentowania — 3 członków. Oświadczenie woli w imieniu spółdzielni składają i za spółdzielnię pod stemplem firmy podpisują łącznie 2 członkowie zarządu. Zawierane przez zarząd kontrakty w sprawach kupna, zastawu lub najmu nieruchomości wymagają zatwierdzenia przez radę nadzorczą. Przepisy o likwidacji zgodne z ustawą. R. 126.

Nr. R. S. V. 426 i 427.

Dnia 23 sierpnia i 12 września 1941. Sąd Okręgowy w Jaśle Wydział Zamiejscowy w Sanoku postanawia wpisać do rejestru spółdzielni numer rejestru R. S. V. 426 i 427 następujące spółdzielnie: Firma: Spółdzielnia spożywców 1) „Nasz Sklep" w Porazu, 2) „Nasz Sklep" w Jaśliskach z odpowiedzialnością udziałami. Przedmiot przedsiębiorstwa: Prowadzenie wszelkiego rodzaju zakładów gospodarczych, kupna hurtowe, przeróbka i wytwarzanie artykułów spożycia, przedmiotów użytku domowego oraz gospodarczego, wreszcie detaliczna odsprzedaż ich swoim członkom, przyjmowanie wkładów oszczędnościowych od członków w imieniu i na rachunek Banku Spółdzielczego „Społem" w Warszawie i za zezwoleniem tegoż banku, wymiana płodów rolnych na arykuły spożywcze, skup płodów rolnych, przeróbka i zbyt ich na własny i komisowy rachunek, działalność kulturalno-oświatowo-społeczna, związana z działalnością spółdzielni. Walne zgromadzenie może zezwolić na działalność gospodarczą i z nieczłonkami. Udział odnośnie do spółdzielni ad 1) 25 złotych spłacalny przy wpisie w kwocie 10 zł, a w reszcie do 2-ch miesięcy, ad 2) 20 zł spłacalny przy wpisaniu się. Członkowie zarządu: ad 1) Jan Maciejowski, Józef Paszkiewicz (z góry), Jan Darasz, ad 2) Stanisława Witwicka, Marian Skubiński, Jan Krakowiecki. Czas trwania spółdzielni nieograniczony. Pismo przeznaczone do ogłoszeń organ „Społem" Związku Spółdzielni Spożywców. Rok obrachunkowy — przyjęty przez związek, do którego spółdzielnia należy. Liczba członków zarządu oraz sposób reprezentowania — 3 członków. Oświadczenie woli w imieniu spółdzielni składają i za spółdzielnię pod stemplem firmy podpisuje łącznie 2 członków zarządu. Zawierane przez zarząd kontrakty w sprawach kupna, zastawu lub najmu nieruchomości wymagają zatwierdzenia przez radę nadzorczą. Przepisy o likwidacji zgodne z ustawą. R. 127.

II. RS. III. 341.

Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 11 września 1941 r. wpisano do rejestru spółdzielni firmę „Rola" Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa z odpowiedzialnością udziałami w Czchowie. Siedzibą spółdzielni jest Czchów. Członkowie odpowiadają za zobowiązania spółdzielni zadeklarowanymi udziałami. Przedmiotem przedsiębiorstwa spółdzielni jest zakup, przeróbka i zbyt płodów rolnych na własny i komisowy rachunek, oraz kupno i sprzedaż przedmiotów i towarów, potrzebnych w gospodarstwach rolnych i domowych. Udział wynosi 10 złotych. Każdy członek powinien przy przystąpieniu do spółdzielni zadeklarować przynajmniej jeden udział. Jeżeli członek posiada więcej niż 5 hektarów ornej ziemi, to od każdych następnych zaczętych 5 hektarów obowiązany jest zadeklarować po jednym następnym udziale. Zadeklarowane pierwsze udziały wpłaca się w całości a dalsze w 2 równych ratach kwartalnych, które zarząd może potrącić przy wypłatach za dostarczone produkty. Członkami zarządu są: Stanisław Wiejowski, Stanisław Kusion i Eugeniusz Biłyk. Czas trwania spółdzielni jest nieograniczony. Ogłoszenia spółdzielni będą umieszczane w organie prasowym związku rewizyjnego, którego spółdzielnia jest członkiem. Rok obrachunkowy trwa od 1 stycznia do dnia 31 grudnia. Zarząd składa się z trzech osób. Zarząd podpisje za spółdzielnię w ten sposób, że pod firmą spółdzielni podpisują łącznie co najmniej dwaj członkowie zarządu. Zarządowi nie wolno: 1) przyjmować wkładów oszczędnościowych, 2) sprzedawać towarów na kredyt, 3) udzielać komukolwiek gwarancji i żyr grzecznościowych, 4) brać od kogokolwiek grzecznościowych weksli, żyr lub innych gwarancji, 5) nabywać, obciążać i zbywać nieruchomości bez zezwolenia rady nadzorczej, 6) zaciągać zobowiązań bez zezwolenia rady nadzorczej. R. 101.

II. RS. III. 303.

Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 31 marca 1941 r. wpisano do rejestru spółdzielni firmę Spółdzielnia Spożywców „Zgoda" w Gnojnicy z odpowiedzialnością udziałami. Siedzibą spółdzielni jest Gnojnica. Członkowie odpowiadają za zobowiązania spółdzielni zadeklarowanymi udziałami. Przedmiotem przedsiębiorstwa spółdzielni jest organizowanie i prowadzenie wszelkiego rodzaju zakładów gospodarczych oraz podejmowanie działalności społeczno-kulturalnej w szczególności zaś kupowanie hurtowo, przerabianie oraz wytwarzanie artykułów spożycia i przedmiotów użytku domowego oraz gospodarczego i odsprzedawanie ich detalicznie swoim członkom. Ponadto spółdzielnia będzie: a) przyjmować wkłady oszczędnościowe od członków w imieniu i na rachunek Banku „Społem" w Warszawie i za zezwoleniem tegoż banku, b) prowadzić wszelkiego rodzaju działalność kulturalno-oświatową i społeczną, związaną z działalnością spółdzielni. Walne zgromadzenie może zezwolić na działalność gospodarczą i z nieczłonkami. Udział wynosi 25 złotych. Obowiązkowy wniosek płatny gotówką przy zapisaniu do spółdzielni stanowi 5 złotych. Pozostała suma powinna być wpłacona w ciągu najdalej pięciu lat po 4 złote w ratach rocznych (bądź gotówką, bądź zarachowana zwrotami od zakupów i % od udziałów). Członek może deklarować najwyżej 10 udziałów. Członkami zarządu są: Ludwik Bizon, Karol Baran, Andrzej Paśko. Czas trwania spółdzielni jest nieograniczony. Ogłoszenia spółdzielni będą umieszczane w czasopiśmie „Społem". Zarząd składa się z trzech osób. Oświadczenie woli w imieniu spółdzielni składają i za spółdzielnię pod stemplem firmy podpisują łącznie dwaj członkowie zarządu. Zawierane przez zarząd w imieniu spółdzielni kontrakty w sprawach kupna, zastawu lub najmu nieruchomości wymagają zatwierdzenia przez radę nadzorczą i dopiero przy zachowaniu tego warunku obowiązują spółdzielnię. R. 104.

Zmiany statutów

Uchwałą Walnego Zgromadzenia członków Spółdzielczego Banku Rolniczego z ogr. odp. w Jarosławiu z dnia 17 czerwca 1941 r. zmieniono artykuł 1 statutu a mianowicie: że nazwa Spółdzielni ma brzmieć: „Powiatowa Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa z odpowiedzialnością udziałami w Jarosławiu. Po myśli § 73 ust. o Spółdzielni, wzywa się wierzycieli Spółdzielni do zgłaszania swych pretensji, lub sprzeciwu odnośnie uchwalonej zmiany. Wierzyciele, którzy nie zgłoszą się do Spółdzielni z ewent. pretensjami w przeciągu 3-ch miesięcy od daty ostatniego ogłoszenia, uważać będziemy za zgadzających się na uchwaloną zmianę. 93/Sp/Ogł. III.

Na Walnym Zgromadzeniu Towarzystwa Wzajemnego Kredytu w Dębicy w dniu 12 listopad 1941 uchwalono połączyć Spółdzielnię ze Spółdzielnią Kasa Stefczyka w Dębicy. Zmieniono firmę na „Bank Spółdzielczy im. Dr. Stefczyka z ograniczoną odpowiedzialnością w Dębicy dawniej Towarzystwo Wzajemnego Kredytu. Postanowiono zmienić jednostkę udziałową ze Zł 100 na Zł 10 a dotychczasową odpowieedzialność członków Towarzystwa Wzajemnego Kredytu na odpowiedzialność udziałami i dodatkową 50-krotną pierwszego udziału.

Spółdzielnia podaje do wiadomości, że gotowa jest na żądanie zaspokoić wszystkich wierzycieli, których wierzytelności istnieć będą w dniu ostatniego ogłoszenia, względnie złożyć do depozytu sądowego kwoty potrzebne na zabezpieczenie wierzytelności niepłatnych lub spornych, że jednak wierzycieli, którzy nie zgłoszą się do Spółdzielni w przeciągu trzech miesięcy od ostatniego ogłoszenia uważać się będzie za zgadzających się na zamierzoną zmianę. 94/Sp/Ogł. III.

„Na Walnym Zebraniu Kasy Stefczyka Spółdzielni z nieograniczoną odpowiedzialnością w Dębicy w dniu 12 listopada 1941 uchwalono połączyć Spółdzielnię z Towarzystwem Wzajemnego Kredytu Spółdzielnia z ogr. odp. w Dębicy, która przyjęła zmianę nazwy na Bank Spółdzielczy im. dr. Stefczyka z ogr. odp. (dawniej Towarzystwo Wzajemnego Kredytu) w Dębicy — i postanowiono zmienić dotychczasową nieograniczoną odpowiedzialność udziałami (10 zł) i dodatkowa 50-krotna pierwszego udziału. — Spółdzielnia podaje do wiadomości, że gotowa jest na żądanie zaspokoić wszystkich wierzycieli, których wierzytelności istnieć będą w dniu ostatniego ogłoszenia, względnie złożyć do depozytu sądowego kwoty potrzebne na zabezpieczenie wierzytelności niepłatnych lub spornych, że jednak wierzycieli, którzy nie zgłoszą się do Spółdzielni w przeciągu trzech miesięcy od ostatniego ogłoszenia uważać się będzie za zgadzających się na zamierzoną zmianę. 95/Sp/Ogł. III.

Zarząd Spółdzielni Rolniczo-Handlowej „Rola" w Skawinie zawiadamia, że zmniejszono odpowiedzialność dodatkową członków, a zarazem wzywa wierzycieli, aby w przeciągu trzech miesięcy zgłosili swe wierzytelności po myśli art. 73 ustawy o spółdzielniach. Sp 110/Ogł. II.

Walne Zebranie członków Pierwszej Podhalańskiej Spółdzielni Mleczarskiej i Bryndzarni w Szaflarach, uchwaliło w dniu 28 września 1941 r. w miejsce dotychczas obowiązującego statutu przyjąć statut nowy dla mleczarni okręgowej według wzoru Związku Rewizyjnego Spółdzielni z tym, że znosi się dodatkową odpowiedzialność członków za zobowiązania Spółdzielni — pozostawiając odpowiedzialność udziałami. Firma Spółdzielni będzie brzmiała: Pierwsza Podhalańska Okręgowa Mleczarnia Spółdzielcza i Bryndzarnia w Szaflarach z odpowiedzialnością udziałami. Udział wynosi 25 zł od każdej zadeklarowanej krowy. Wzywa się wierzycieli, niezgadzających się na powyższą zmianę, do zgłoszenia swych roszczeń w terminie ustawowym, celem ich zaspokojenia. Sp 111/Ogł. II.

Walne Zebranie członków Spółdzielni Mleczarskiej z ogr. odp. w Zakliczynie uchwaliło w miejsce dotychczas obowiązującego statutu przyjąć statut nowy, dla Okręgowej Mleczarni Spółdzielczej według wzoru Związku Rewizyjnego. W związku z tym zniesiono dodatkową odpowiedzialność, a pozostawiono odpowiedzialność tylko zadeklarowanymi udziałami. Firma Spółdzielni będzie odtąd brzmiała: „Okręgowa Mleczarnia Spółdzielcza w Zakliczynie nad Dunajcem z odpowiedzialnością udziałami". Udział będzie wynosił zł 10.— od każdej zadeklarowanej przez członka krowy. Wzywa się wszystkich wierzycieli, niezgadzających się na powyższe zmiany, do zgłaszania swych roszczeń w terminie trzymiesięcznym od daty ostatniego ogłoszenia, celem ich zaspokojenia. Sp 112/Ogł. II.

Na Walnym Zebraniu Banku Ludowego, Spółdzielni z ogr. odp. w Tarnowie uchwalono połączyć Spółdzielnię z Kasą Stefczyka w Tarnowie na Strusinie i postanowiono obniżyć jednostkę udziałową ze zł 100.— na zł 50.—, a dotychczasową odpowiedzialność członków Banku Ludowego Spółdzielni z ogr. odpow. w Tarnowie zmienić na odpowiedzialność udziałami i dodatkową 10-cio krotną ale tylko za pierwszy udział zadeklarowany.

Spółdzielnia podaje do wiadomości, że gotowa jest na żądanie zaspokoić wszystkich wierzycieli, których wierzytelności istnieć będą w dniu ostatniego ogłoszenia, względnie złożyć do depozytu sądowego kwoty potrzebne na zabezpieczenie wierzytelności spornych, że jednak wierzycieli, którzy nie zgloszą się do Spółdzielni w przeciągu trzech miesięcy od tego dnia uważać się będzie za zgadzających się na zamierzoną zmianę. Sp 113/Ogł. II.

Na Walnym Zebraniu Spółdzielczego Banku Ziemi Przeworskiej Spółdzielni z ograniczoną odpowiedzialnością w Przeworsku w dniu 29 listopada 1941 r. uchwalono połączyć Spółdzielnię z Powiatową Kasą Rolniczą Spółdzielnią z nieograniczoną odpowiedzialnością w Przeworsku i postanowiono zniżyć jednostkę udziałową ze Zł 100.— na Zł 25.— a dotychczasową odpowiedzialność członków Spółdzielczego Banku Ziemi Przeworskiej w Przeworsku podwyższyć na odpowiedzialność udziałami i dodatkową 20-krotną pierwszego udziału. Spółdzielnia podaje do wiadomości, że gotowa jest na żądanie zaspokoić wszystkich wierzycieli, których wierzytelności istnieć będą w dniu ostatniego ogłoszenia, względnie złożyć do depozytu sądowego kwoty potrzebne na zaspokojenie wierzytelności niepłatnych lub spornych, że jednak wierzycieli, którzy nie zgłoszą się do Spółdzielni w przeciągu trzech miesięcy od tego dnia uważać się będzie za zgadzających się na zamierzoną zmianę. Sp. 119/Ogł. I.

Na Walnym Zebraniu członków Powiatowej Kasy Rolniczej Spółdzielni z nieograniczoną odpowiedzialność w Przeworsku w dniu 29 listopada 1941 r. uchwalono połączyć Spółdzielnię z Spółdzielczym Bankiem Ziemi Przeworskiej, Spółdzielni z ograniczoną odpowiedzialnością w Przeworsku i postanowiono podwyższyć jednostkę udziałową z Zł 10.— na Zł 25.— a dotychczasową odpowiedzialność członków Powiatowej Kasy Rolniczej w Przeworsku zniżyć na odpowiedzialność udziałami i dodatkową 20-krotną pierwszego udziału. Spółdzielnia podaje do wiadomości. że gotowa jest na żądanie zaspokoić wszystkich wierzycieli, których wierzytelności istnieć będą w dniu ostatniego ogłoszenia, względnie złożyć do depozytu sądowego kwoty potrzebne na zabezpieczenie wierzytelności niepłatnych lub spornych, że jednak wierzycieli, którzy nie zgłoszą się do Spółdzielni w przeciągu trzech miesięcy od tego dnia uważać się będzie za zgadzających się na zamierzoną zmianę. Sp. 120/Ogł. I.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenia członków Towarzystwa Zaliczkowego i Ochrony Własności Ziemskiej Spółdzielni z ogr. odp. w Limanowej i Kasy Stefczyka Spółdzielni z nieograniczoną odpowiedzialnością w Limanowej na zgromadzeniach odbytych w dniu 29 listopada 1941 uchwaliły połączenie obu Spółdzielni z tym, że Spółdzielnią przejmującą jest Towarzystwo Zaliczkowe i Ochrony Własności Ziemskiej Spółdzielnia z ogr. odp. w Limanowej a Spółdzielnią przejmowaną Kasa Stefczyka Spółdzielnia z nieogr. odp. w Limanowej. W związku z połączeniem przyjęto i uchwalono nowy statut i zmieniono dotychczasową nazwę firmy na „Bank Spółdzielczy z ogr. odp. w Limanowej. Wysokość udziału i odpowiedzialności dodatkowa zmieniona została w Towarzystwie Zaliczkowym ze zł 100.— i trzykrotnej odpowiedzialności na zł 50.— i 10-krotną odpowiedzialność dodatkową, a w Kasie Stefczyka z 10.— zł udziału i nieograniczonej odpowiedzialności na zł. 50.— i 10-krotną odpowiedzialność dodatkową. Powyższe podaje się do wiadomości po myśli art. 73 ust. o Spółdzielniach, przy czym obie Spółdzielnie oświadczają, że gotowe są na żądanie zaspokoić wszystkich wierzycieli, których wierzytelności istnieć będą w dniu ostatniego ogłoszenia, względnie złożyć do depozytu sądowego kwoty potrzebne na zaspokojenie wierzytelności niepłatnych lub spornych, zaś wierzycieli którzy nie zgłoszą się do Spółdzielni w ciągu 3-ch miesięcy od tego dnia uważać się będzie za zgadzających na zamierzoną zmianę. S. 12/Ogł. I.

Na Walnym Zebraniu Towarzystwa Zaliczkowego i Kredytowego w Strzyżowie Spółdzielni zar. z nieogr. odpow. w dniu 18 listopada 1941 r. uchwalono: 1) połączyć Spółdzielnię z Kasą Stefczyka, Spółdzielnią z nieograniczoną odp. w Strzyżowie, 2) obniżyć jednostkę udziałową z 50 zł na 10 zł, a dotychczasową odpowiedzialność udziałami i dodatkową odpowiedzialność nieograniczoną członków pozostawić bez zmian, 3) zmienić firmę Spółdzielni na: Bank Spółdzielczy im. Dr. Stefczyka, Spółdzielnia z nieogr. odpow. w Strzyżowie. Spółdzielnia podaje do wiadomości, że gotowa jest na żądanie zaspokoić wszystkich wierzycieli, których wierzytelności istnieć będą w dniu ostatniego ogłoszenia, względnie złożyć do depozytu sądowego kwoty potrzebne na zabezpieczenie wierzytelności niepłanych lub spornych, że jednak wierzycieli, kórzy nie zgłoszą się do spółdzielni w przeciągu trzech miesięcy od tego dnia uważać się będzie za zgadzających się na zamierzoną zmianę. S. 11/Ogł. I.

RS. 192.

Sąd Okręgowy w Zamościu jako rejestrowy wzywa wszystkich wierzycieli Spółdzielni Spożywców „Jedność Chłopska" w Sitnie, gminy Nowa Osada, pow. Zamość, na rozprawę wyznaczoną na dzień 31 grudnia 1941 r. o godzinie 10 w celu zgłoszenia Sądowi wniosków i sprzeciwów w związku z uchwałą Walnego Zgromadzenia tejże Spółdzielni, powziętą dnia 28 lutego 1937 r. w przedmiocie obniżenia udziału z 50 zł na 10 zł. R. 206.

Rejestracja członków zarządu

II. RS. II. 258.

Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 28 października 1940 r. wpisano do rejestru Spółdzielni przy firmie Hurtownia Kupców Polskich Spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością w Tarnowie, że ustąpił członek Zarządu Rudolf Oleksy i zastępca Piotr Ziomek, a w miejsce ich wybrani zostali: członkiem Zarządu Ludwik Szadziński, zaś zastępcą członka Zarządu Józef Gębiś. R. 212.

II. RS. I. 32.

Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 30 sierpnia 1941 r. wpisano do rejestru Spółdzielni przy firmie Spółdzielnia Spożywców Pracowników Państwowych i Komunalnych „Konsum" w Mielcu z odpowiedzialnością udziałami, że ustąpił członek Zarządu Maria Jaworowa, a w miejsce jej wybrany został Julian Szypuła. R. 213.

II. RS. I. 92.

Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 28 sierpnia 1941 r. wpisano do rejestru Spółdzielni przy firmie Kasa Stefczyka Spółdzielnia z nieograniczoną odpowiedzialnością w Luszowicach, że ustąpił członek Zarządu Szczepan Świętek a w jego miejsce wybrany został Wincenty Bąk. R.214.

II. RS. III. 300.

Sąd Okręgowy w Tarnowie Dnia 29 sierpnia 1941 r. wpisano do rejestru Spółdzielni przy firmie „Społem" Związek Spółdzielni Spożywców Oddział w Tarnowie, że otwarto Oddział w Mielcu i że kierownikiem tegoż Oddziału ustanowiony został Michał Patryka. R. 215.

II. RS. III. 306.

Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 29 sierpnia 1941 r wpisano do rejestru Spółdzielni przy firmie Spółdzielnia Spożywców „Gwiazda" w Izbiskach z odp. udział., że ustąpił członek Zarządu Stanisław Syper, a w miejsce jego wybrany został Józef Dereń. R. 216.

II. RS. II. 260.

Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 29 lipca 1941 r. wpisano do rejestru Spółdzielni przy firmie „Osiedle — Romanówka" Spółdzielnia dla budowy domów mieszkalnych w Tarnowie z odpowiedzialnością udziałami, że ustąpił członek Zarządu Józef Gurgul, a w miejsce jego wybrany został Rudolf Kuczera. R. 217.

II. RS. II. 231.

Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 29 sierpnia 1941 r. wpisano do rejestru Spółdzielni przy firmie Okręgowa Mleczarnia Spółdzielcza w Przybysławicach, że ustąpili członkowie Zarządu: Jan Fela i Franciszek Kukułka a w miejsce ich wybrani zostali Piotr Michałowski i Stanisław Kamysz, że przedmiotem przedsiębiorstwa Spółdzielni jest prowadzenie wspólnego przerobu i zbytu nabiału i jaj dostarczanych przez członków, oraz wspólne nabywanie i dostarczanie członkom artykułów potrzebnych w gospodarstwie hodowlanym, nabiałowym i domowym. Spółdzielnia może nadto rozszerzać swą działalność na producentów mleka i jaj z terenu swego działania nie będących jej członkami i że zmieniono art. 2 i 4, skreślono punkt 1 ustęp trzeci art. 1, oraz uzupełniono art. 38 statutu punktem 7. R. 218.

Rozwiązania i likwidacje spółdzielni

Mianowany przez Sąd Handlowy w Rzeszowie likwidator Spółdzielni Mleczarskiej w Soninie z odpowiedzialnością udziałami, stosownie do wymagań art. 76 ustęp 4 ustawy o spółdzielniach, wzywa wszystkich wierzycieli do zgłoszenia swych roszczeń w terminie ustawowym pod adresem: Krzywonos Kasper, Sonina p. Łańcut. Sp 106/Ogł. II.

Postanowieniem Sądu Okręgowego, jako rejestrowego, w Siedlcach, z dnia 30 października 1936 r. Spółdzielnia Mleczarska w Wolce Okrąglik z odp. udz. została rozwiązana i znajduje się w likwidacji. Postanowieniem z dnia 6 października 1941 likwidatorem został mianowany Jan Wojnecki zamieszkały w Kosowie Lackim. W związku z powyższym oraz na podstawie przepisów art. 76 ust. 4 ustawy o spółdzielniach, wzywa się wszystkich wierzycieli wymienionej spółdzielni do zgłoszenia swych roszczeń pod adresem likwidatora w terminie 3-ch miesięcy od daty ostatniego ogłoszenia. Sp 107/Ogł. II.

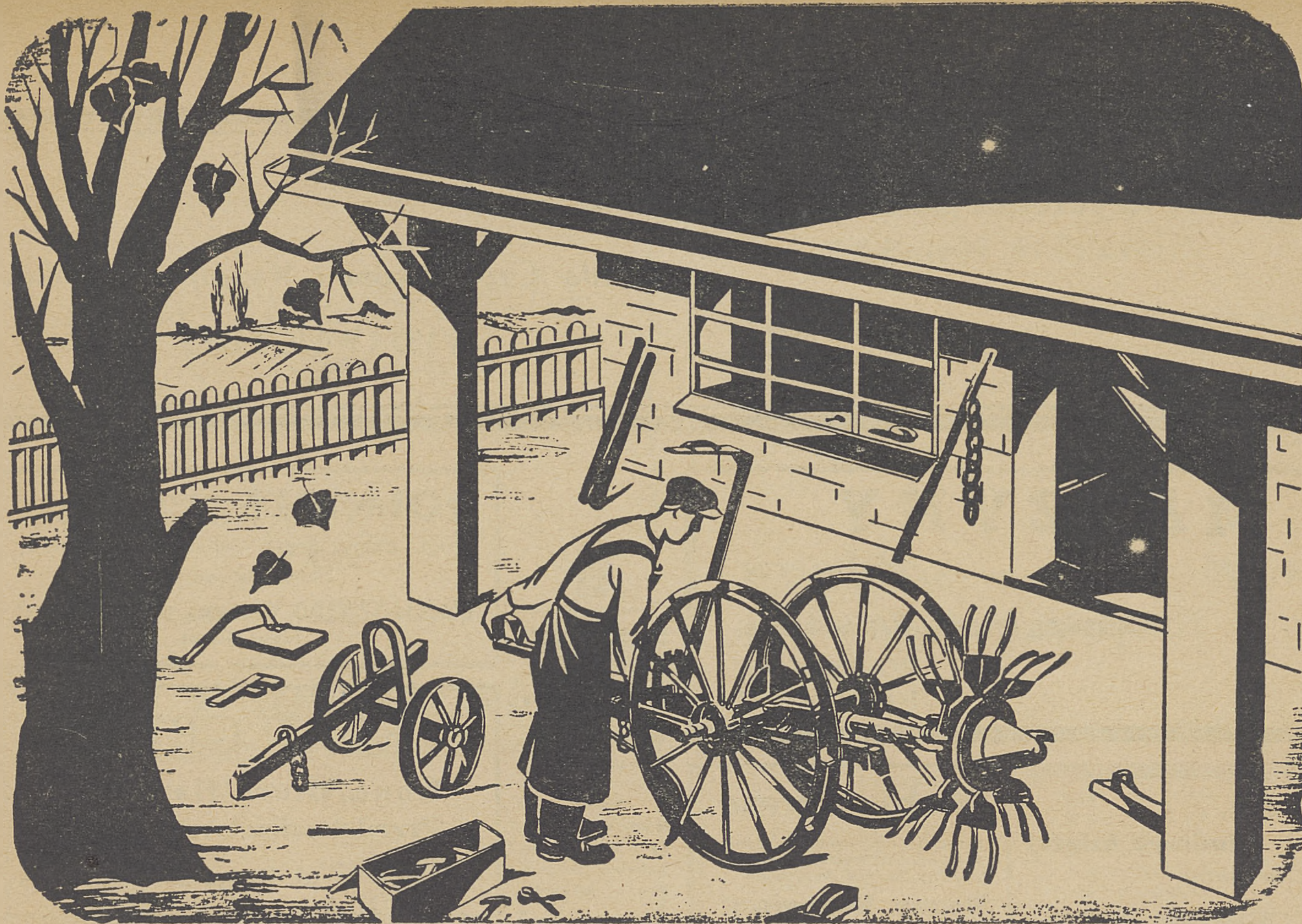
Mianowany postanowieniem Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 28 lipca 1941 r. likwidatorem Spółki Mleczarskiej w Racławicach, Spółdzielni z odpowiedzialnością ograniczoną, wzywam wszystkich wierzycieli, aby w terminie ustawowym zgłosili swoje roszczenia pod adresem Piotr Szarawara, Racławice, powiat Miechów. Sp 108/Ogł. II.

Ustanowiona przez Sąd Okręgowy w Lublinie, Wydział Rejestru Handlowego, postanowieniem z dnia 12 września 1941 r. RSp. 542 likwidatorem z urzędu Puławskiej Spółdzielni Mieszkaniowej z o. o. w Puławach w likwidacji, zawiadamiam iż spółdzielnia powyższa została rozwiązana i stosownie do przepisów art. 76 ust. 4 ustawy o spółdzielniach wzywam wszystkich wierzycieli wymienionej spółdzielni do składania roszczeń należycie udokumentowanych w terminie ustawowym, pod adresem likwidatora z urzędu Reginy Słopnickiej-Czyżewicz, Puławy, ul. Żyrzyńska Nr. 39-a. S. 14/Ogł. I.

Ustanowiona postanowieniem Sądu Okręgowego, Wydział Rejestru Handlowego w Lublinie z dnia 12 października 1940 r. RSp. 313, likwidatorem z urzędu Spółdzielni Mleczarskiej „Przyszłość" w Śniadówce w likw. na postawie art. 76 ustawy o spółdzielniach, wzywam wszystkich wierzycieli wyżej wymienionej spółdzielni do zgłaszania roszczeń należycie udokumentowanych osobiście lub piśmenie pod adresem likwidatora z urzędu Reginy Słopnickiej-Czyżewicz, Puławy, ul. Żyrzyńska Nr. 39-a. S. 13/Ogł. I.

Mianowani przez Sąd w Rzeszowie likwidatorowie Spółdzielni Mleczarskiej z ograniczoną odpowiedzialnością w Strażowie w osobach pp. Jaźwy Władysława, Kiwały Józefa i Więcka Jana, stosownie do wymagań art. 76 ustawy o spółdzielniach, wzywają wszystkich wierzycieli do zgłaszania swych roszczeń w terminie trzymiesięcznym od ostatniego ogłoszenia pod adresem p. Władysława Jaźwy, p. Strażów pow. Łańcut. S. 8/Ogł. I.

Mianowany przez Sąd Okręgowy w Warszawie likwidator Spółdzielni Huty „Polskie Szkło" z o. u. w Warszawie (Gocławek) w likwidacji, stosownie do wymagań art. 76 ustawy o spółdzielniach, wzywa wierzycieli do zgłaszania swych roszczeń w terminie ustawowym pod adresem: Józef Jopek, Warszawa, ul. Kredytowa 5 m. 20. S. 10/Ogł. I.

Najlepsze Życzenia świąteczne i noworoczne

składa Czytelnikom i Współpracownikom

WYDAWNICTWO

Tu odciąć

Biblioteka Rolnicza to najlepszy doradca rolnika we wszystkich sprawach, dotyczących gospodarstwa!

Dotychczas ukazał się:

Zeszyt 1 „Właściwa hodowla cieląt" zł. 3.— oraz opłata za dostawę.

Zeszyt 2 „Budownictwo z gliny na wsi" zł. 2.50 oraz opłata za dostawę.

Następne tomy w przygotowaniu.

Również i Pan korzystać może z łatwością z książek Biblioteki Rolniczej, wystarczy wypełnić zamówienie na odwrotnej stronie tego odcinka.

Wydawnictwo Rolnicze

Kraków

ul. Juliusza Lea 5a

Do tego dojść nie może...

by w czasie żniw zawiodły maszyny z powodu niedostatecznej ich pielęgnacji. Trzeba się wtedy liczyć z dotkliwymi w skutkach stratami, gdyż nie zawsze mamy montera pod ręką, a i części wymiennych może zabraknąć; wtedy musi się zbiór kartofli doprowadzić samą pracą ręczną do końca. Znaczne jednak straty są przy tym nie do uniknięcia.

Dla tych powodów należy maszyny doprowadzić do porządku dostatecznie wczas przed żniwami i zabezpieczyć je w odpowiednim pomieszczeniu przed wpływami pogody.

LANDWIRTSCHAFTLICHE ZENTRALSTELLE

WARSZTATY REPERACYJNE • OBSŁUGA KLIENTÓW • CZĘŚCI ZASTĘPCZE

W CAŁYM GENERALGOUVERNEMENT

Kierownik Wydawnictwa: Inż. roln. Dr. Florian Łorzyński, Kraków. Redaktor naczelny: Inż. roln. Dr. Florian Łorzyński, Kraków, Zastępca: mgr. Wojciech Wilk-Proszowski, Kraków. Odpowiedzialny za zagadnienia spółdzielcze: Jan Frąckowiak, Kraków. Kierownik działu Ogłoszeń: Edward Malewicz, Kraków, Wydawnictwo: Wydawnictwo Rolnicze, Kraków, Jul. Lea 5a. Druk ZKW, Kraków, Piłsudskiego 19a. Ważny cennik Nr. 1.